

AMERIKOS LIETUVIŠ

LITHUANIAN AMERICAN

No. 48 Vol. III.

Tel. Park 6407

WORCESTER, MASS. 30 d. Lapkričio (Nov.), 1916 m

Entered as second-class matter September 29, 1914, at the post office at Worcester Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

4 cents per copy

Metas III.

TEUTONAI SKUBIAI EINA ANT RUMUNIJOS SOSTINĖS BUCHARESTO IŠ TRIJŲ ŠONŲ.

Rumunai atkakliai priešinasi, vienok turi trauktis. Juos galės išgelbėti tik greitas pribuvimas didelių rusų padrutinimu. Priešai kai kur jau randasi tik apie 40 mylių nuo Bucharesto. Sąjungiečiam gerai sekasi Dobrudžoj ir Serbijoj. Audros neleidžia daug ką veikti ant vakarinio bei italų fronto. Tik lengvi susirėmimai ir artilerijos šaudymas atsibuna ant rusų fronto. Anglija neteko savo didžiausio prekybinio laivo. Naujas Austrijos imperatorius, Karolis I. sako kariaus iki neatsieks tikslo. Rusų drednautas nuskendo; 200 jureivių žuvo.

Karės Bėgis.

Iš priežasties šalčio bei audrų, šią savaitę neatsibuvo nieko svarbaus ant vakarinio, italų bei rusų fronto. Daugiausia tębėjo tik šiošis tokis artilerijos šaudymas arba žvalgų susirėmimai. Padėjimas šių karės laukų nė kiek nepersimamė.

Iš Azijos gauta žinios, kad turkai žymiai progresavo Armenijoje, bet kadangi ši žinia pareina vien iš turkų šaltinių, nežinia ant kiek galima jai tikėti. Afrikoje neatsibuvo žymaus progreso.

Lieka tik du frontai, Rumunijos ir Serbijos. Pastarajame fronte, serbam ir jų talkininkam vis gana gerai sekasi. Jie nuvijo priešus jau žymų toli į šiaurę Monastir ir dar vis nesiliauja atakavę. Bulgariai - teutonai, iš kitos pusės, rodos visai nieko nelaimi čionai.

Paskutinis karės frontas, Rumunijoje, šią savaitę, kaip ir praeitą, buvo svarbiausias. Šį frontą galima padalyti į dvi dali: Dobrudžą, ant vienos pusės Dunojaus ir tikrą Rumuniją ant kito Dunojaus kranto. Dobrudžoj rusai-rumunai vis pirmyn varosi, bet daug pavaliau negu pirmiau, ir turėdami mažesnės vertės pasisekimus.

Tikroje Rumunijoje, ypač vakarinėje dalyje, Valachijos provincijoje, rumunams rusam šią savaitę visiškai neisekė. Von Falkenhayno kariūmenė žengdama iš šiaurės ir iš vakarų, vėl ir vėl sumušė rumunus ir privertė juos apleisti vieną liniją po kitą. Tuo tarpu, Von Mackensenas, palikęs kariavimą Dobrudžoj rankose nekurių jo lieutenantų, pats pervadė milžinišką teutonų ir bulgarų kariūmenę per Dunoją į pietus Bucharesto. Greitai pirmyn žengdami, Von Falkenhayno ir Mackenseno kariūmenė susitiko ir dabar kartu eina iš trijų šonų, iš šiaurės, vakarų ir pietų ant rumunų sostinės. Kaikur priešai jau randasi tik apie 40 mylių nuo Bucharesto.

Rumunai dar vis numustovilties; jie turi dar drąsias aplink Bucharestą, ukę ten pas ga-

limas spėkas, tikisi gintis. Bet jeigu rusai, su dideliu skaičium kareivių ir artilerijos nepribus jų pagelbon, jiems visai labai sunku bus, ir gal negalės išlaikyti.

Vokiečiai yra pilnai įsitikinę jog pasieks Bucharestą, ir netik to, jogei visai sunaikias rumunų kariūmenę. Kitaip, kol rumunai dar turi tvirtą kariūmenę, užėmimas Bucharesto netaip daug naudos atneštų teutonams, nors tai visgi būtų didelė laikinė pergalė.

Vokiečiai sako, kad daugelis rumunų oficerių, kurie buvo paimti nelaisvėn tvirtina, kad jų nelaimės paeina iš to, kad visgi nebuvo atsakančiai prisirėngę. Sąjungiečiai nebuvo dastatę jiems užtektinai kanuolių, kul kasvaizdžių bei kitų karės reikmenų. Rusai, taipgi, nebuvo pasiuntę jiems gana greitai užtektinai padrutinimų.

Numirus Austrijos-Vengrijos imperatoriui Prancišui Juozui praeitą savaitę, buvo spėjama, kad tas gal turės žymią svarbą karėje. Bet pasirodo kad ne. Naujas imperatorius, Karolis I, ketina tolyn vesti karę, pagal plenus vėlionio imperatoriaus. Ir ta suirutė, kurios buvo laukiama Austrijoje-Vengrijoje po mirčiai seno valdono, rodosi taipgi neatsibus.

ANGLIJA NETEKO DIDŽIAUSIO LAIVO.

Athenai, lapkr. 22 — Baltos Zvaigždės garlaivių linijos laivas Britanic, 48,000 tonų didžio, didžiausias prekybinis laivas, ką Anglija turėjo, užėjo ant minos ir nuskeno. Laikė nelaimės, Britanic radosi Egėjaus Jurėje, kur jis tarnavo kaipo ligonbutis laivas del sužeistų sąjungiečių kareivių, apie 50 ypatų neteko gyvasties o 28 buvo sužeisti. Arti 1100 išsigelbėjo.

NAUJAS IMPERATORIUS PRADĖJO VALDYTI.

Vienna, lapkr. 22 — Naujas Austrijos imperatorius, Karl Franz Jozef, pradėjo valdyti šį vakarą. Dar nenu-tarta kada jis bus apkarunavotas, bet beabėjo kad iš priežasties karės, apkarunavimas atsibus be jokių pasilinksminimų bei parodų. Vienos ir visos

Dabartinis Austrijos imperatorius, Karolis I, su savo pačia.

žmones labai apgailėstauja mirtį seno imperatoriaus. Jiem ypač gaila, kad jis negana ilgai gyveno pamatyti galą tos karės kurios prasidėjo jimo sakoma niekas nesigalėjo taip kaip jis.

SERBAI ŽENGLIA VELES LINK.

Paryžius, lapkr. 22 — Eidami į šiaurę nuo Monastir, serbai energingai atakuoja priešus. Jie užėmė kaimą Budmistrą ir apelinke pozicijas. Serbai paėmė nelaisvėn 500 priešų, tame skaičiuje 180 vokiečių. Serbų ir jų talkininkų pulkai užėmė kaimus Paralovo ir Dobromir.

Francuzų pulkai irgi paėmė 500 nelaisvių ir užėmė Leskovatz, ant Presba ežero. Serbai eina svarbaus miesto Veles link.

RUSŲ DREDNAUTAS NUSKENDINTAS.

Petrograd, lapkr. 23 — Rusai oficialiai praneša, kad jų didelis karės laivas Imperatritza Maria nuskendo iš priežasties vidaus eksplozijos. 200 jureivių žuvo. Nelaimė atsitiko 20 d. spalio; neoficialės žinios sako, kad laivas tuomet radosi Juo-

dosiose Jurėse, ties Dunojaus įtaka, ir buvo užėjęs ant minos.

Imperatritza Maria buvo naujas karės laivas, pabudavotas 1914 m. Jis buvo 25,500 tonų. Kadangi laivas nėra giliai nuskendęs, tikimasi kad galima bus jį pakelti ir vėl sutaisyti.

NAUJAS IMPERATORIUS VADINSIS KAROLIU I.

Vienna, lapkr. 23 — Naujas Austrijos imperatorius vadinsis Karoliu I. Visa kariūmenė jau prisiekė jam ištikimybę. Karolis I išleido proklamaciją austro-vengrams pranešdamas, kad jis yra pilnai pasiryžęs tolyn kovoti iki taika įvyks, kuri užtikrins monarchijos gerbuvį ir išsilėtojimą.

Laidotuvės vėlionio imperatoriaus atsibus 30 d. lapkričio. Karstas bus padėtas į sklepus Kapucinių bažnyčios.

RUMUNAMS NESISEKA.

Londonas, lapkr. 23 — Dideli rusų padrutinimai pribuvo į Moldaviją (šiaur-rytų Rumuniją), ir dabar pagelbėti rumunams įvykdyti užpuolimus ant austro-vokie-

čių kariūmenių. Veikimus kluodo didelis šaltis ir gilus sniegas.

Berlinas praneša, kad Craiovoje, teutonai paėmė 300 gelžkelio vagonų.

Bucharestas, kuris tylėjo per kuone savaitę laiko, galutinai išsiuntė pranešimą, kuriame pripažysta, kad rumunams reikėjo apleisti Jiul klonį.

Dobrudžoj, tebeina artilerijos bombardavimas Kairysis rusų - rumunų sparnas užėmė du kaimus.

TEUTONAI PERĖJO PER DUNOJŲ.

Londonas, lapkr. 24 — Teutonų - bulgarų apsupantis užpuolimas ant Rumunijos rodos plėtojasi labai greitai.

Berlinas praneša, kad von Mackensen jau perėjo per Dunoją trijose vietose užpakalyje svarbiausios mušio linijos ir dabar tiesiog grėsia Bucharestui pavojų.

Von Falkenhayn, vakarų Valachijoje nuvarė rumunus ir rytus nuo Craiova, Alt upės link, ir į vakarus, kur teutonai jau atėmė rumunų Orsovo ir Turnų - Severin, miestelius ant Dunojaus. Taip kumet audra išstūmė jį iš kelio ir jis puolė į mišką netoli Mainz.

Dobrudžoj rumunams - rusams vis sekasi. Jie užėmė penkis naujus kaimus, ir nužengė pirmyn visu frontu.

SĄJUNGIEČIAI LAIMI SERBIJOJ.

Paryžius, lapkr. 24 — Serbai su pagelba francuzų ir italų karštai veja priešus, kuriuos jie sumušė ties Rapės, 16 myl. į šiaur - rytus Monastiro. Kaimas Rapės pateko į serbų rankas, kartu su daug įvairaus grobio. Ypač svarbu, kad diktokas sandėlis maisto papuolė serbams.

Bulgarai ir teutonai smarkiai priešinasi, bet negali sulaukyti serbų, kurie kovoja visai kaip didvyriai, ir skverbiasi pirmyn nežūrint didelių nuostolių. Bet bulgarai - teutonai taipgi turi didelių nuostolių.

RUMUNAI SUMUŠTI ALT KLONIJE.

Londonas, lapkr. 25 — Teutonai progresuoja ir Alt upės klonyje, kur rumunai turi tvirtas pozicijas ir tikėjosi galėsianti sulaukyti teuto-

nus. Rumunai turi trauktis prieš von Falkenhayno ataką. Jie traukiasi atgal ant svarbaus miesto Slatina.

Į pietus Alt perėjimo per Transylvanijos Alpus, teutonai užėmė keletą kaimų nežūrint atkaklaus rumunų pasipriešinimo. 800 rumunų paimta nelaisvėn.

ANGLŲ ORLAIVIAI BUCHARESTE.

Bucharest, lapkr. 25 — Didelis skaičius anglų orlaivių ir aviatorių pribuvo Bucharestan, atlikdami labai ilgą kelionę. Jie prisidės prie anglų ir francuzų aviatorių kurie jau veikia su rumunų kariūmene.

SUPER - ZEPELINAS SUNAIKINTAS.

Londonas, lapkr. 25 — Praeitą utarninką vokiečių super - zepelinas (vėliausios mados) buvo sunaikintas audroje, sako pranešimas iš Amsterdamo. Tik 1 ypata iš igulos 28, tapo išgelbėta.

Zepelinas atliko savo pirmą kelionę iš Friedrichshaveno, kur randasi zepelinų dirbtuvė ir Wilhelmshaveno kuomet audra išstūmė jį iš kelio ir jis puolė į mišką netoli Mainz.

AUDROS ANT VAKARŲ FRONTŲ.

Londonas, apkr. 25 — Ant vakarų frontų, Francijoje, ir ant italų fronto, vis nieko svarbaus neatsibuna. Oras jau keleta dienų kaip labai audringas, ir neleidžia nė artilerijai atsakančiai veikti.

TURKAI LAIMEJO ARMENIJOJ.

Konstantinopolis, lapkr. 25 — Turkai oficialiai praneša, kad per kelias dienas, pasibaigiant 21 d. lapkr., turkų pulkai Armenijoje, Mush rajone, nužengė 6 mylias pirmyn išilgai 56 mylių fronto.

Turkai sako, kad labai daug rusų kareivių pabėgė iš kariūmenės.

TEUTONAI MAZIAU NĖ 50 MYL. NUO BUCHARESTO.

Londonas, lapkr. 26 — Generolo von Falkenhayno pulkai, užpuolanti Vakarų Rumuniją iš šiaurės ir vakarų, susijungė su Maršalo von

Mackenseno kariūmene, kuri ėjo iš pietų ir perėjo per Dunoją į Rumuniją.

Eidamas ant Bucharesto, Mackensenas jau pasiekė priemiesčius Alexandria, tik 47 mylių nuo rumunų sostinės. Rumunai besikraustydami į rytus nuo žemutinės Alt upės, degina kaimus pakeliuje.

Dunojaus vandeniai tarpu labai augštai pakilo, bet visa Mackenseno kariūmenė, kuri buvo taikinta prie užpuolimo Vakarų Rumunijos, vienok gerai perėjo per upę.

Alt klonyje teutonai patėmė du kitu teutonų miesteliu.

Bucharestui grėsia pavojus iš rytės ir pietų. Je visai nepasiskubins das. yti rumunams didelių sudrutinimų, pastarųjų padėjimas bus labai kėbulus.

BOMBARDAVO BUCHARESTA.

Londonas, lapkr. 26 — Nuo 10 val. nedėdienio ryte iki 3 val. po pietų, priešų orlaiviai nuolat pasirodė Bucharesto padangėse, numesdami didelius skaičius bombų. Keleta žmonių buvo užmušta. Sąjungiečių orlaiviai kovojo su teutonais ir nuvijo juos.

TEUTONAI PAĖMĖ ALEXANDRIĄ.

Londonas, lapkr. 27 — Rumunijos padėjimas kas dien darosi kėblesnis. Žengdami pirmyn ant 100 mylių fronto, skersai visą Valachiją, teutonų apsupanti sparnai privertė rumunus apleisti visą Alt klonį; teutonai pasiekė Roši ant Vede upės ir užėmė Alexandria tik 47 myl. nuo Bucharesto.

Von Falkenhayno šiaurės kariūmenė atakuoja rumunus Campulung kalnuose, kur pastarieji turi drutas pozicijas.

Teutonai paima, abelnai imant, mažai rumunų nelaisvėn, tad matyt kad pastarieji traukiasi atgal pilnoj tvarkoje ir ketina ginti Bucharestą.

Sakoma, kad rumunai gali sutraukti del apginimo Bucharesto apie 300,000 kareivių, priegtam, tikimasi, kad rusai labai daug pagelbės su kareiviais ir kanuolėm. Sarukoma, kad pats caras jau-

vaitinis laikraštis
"AMERIKOS LIETUVIS"
Eina Keturadieniais
Leidžia
M. PALTANA VIČIA
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
Prenumeratos Kaina:
Suvienuose Valstijose Metams - \$2.00 - Pusei Metų - \$1.00
Kitose Viespatystės Metams - \$2.50 - Pusei Metų - \$1.25
Apgarsinimų kainos ant užklauso. Antrašas:
"AMERIKOS LIETUVIS"
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
4 Centai už Numerį.

The Lithuanian Weekly
"LITHUANIAN AMERICAN"
Every Thursday
Published by
M. PALTANA VIČIA
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
Yearly Subscription:
In United States - \$2.00 - 6 Months - \$1.00
To Foreign Countries - \$2.50 - 6 Months - \$1.25
Advertising rates on application All communications should be addressed:
"LITHUANIAN AMERICAN"
15 Millbury Street, Worcester, Mass.
4 Cents per Copy.

iškeliavo ant rumunų fronto del padrašinimo savo karvių ir del pasiteiravimo su karalium Ferdinandu.

Bucharestas, nors randasi ant didelės įgumos yra labai gerai apdrintas, turi gelžkelių kuris eina aplink miestą ir visą eilę fortų.

TEUTONAI PAĖMĖ DAUGELĮ GROBIO ORSOVOJE

Berlinas, lapkr. 27 — Teutonai paėmė suvirš 1200 karvių nelaisvės ties Orsova ir Turnu Severin, taipgi daug grobio. Tarpe grobio randasi 3 kanuolės 27 pilni amunicijos vagonai ir 800 vežimų prikrautų įvairiais tavorais.
Nuo Dunojaus prieplaukų tarp Orsovos ir Rusčuk, teutonai lyg šiol pagriebė 6 rumunų g. 80 barukų.

UZĖMĖ KALNUS SERBIJOJ.

Paryžius, lapkr. 27 — Francuzų žuavai užėmė svarbius apdrintus kalnus į šiaurę rytus Monastir o'italai progresuoja į šiaur - vakarus. Serbai atmušė keletą sunkių priešų atakų.

ORLAIVIŲ UŽPUOLIMAS ANT LONDONO.

Londonas, lapkr. 28 — Didelis vokiečių orlaivis perlėkė virš Londono šį rytą, išsikėlęs labai augštai ir numetė 6 bombas. 9 ypatos buvo sužeista. Medžiaginis blėdis tik mažas buvo padarytas.

Panedėlio naktį, du zeppelinai, kurie užpuolė ant Anglijos rytų pajūrės, buvo nušauti ir užsidegę nupuolė į jures; igulos abiejų zeppelinų žuvo. Zeppelinai buvo numetę apie 100 bombų ir užmušę vieną moterį ir sužeidę 16 ypatų.

Išviso jau 7 zeppelinai buvo sunaikinti Anglijoj o 6 kitose vietose.

Zeppelinai suardė apie 35 namus įvairiuose miesteliuose.

BUCHARESTUI GRĖSIA DIDELIS PAVOJUS.

Londonas, lapkr. 28 — Iš Berlino pranešama, kad antra Mackenseno kariuomenė perėjo per Dumojų ties miesteliu Giurgiu ir užėmė miestelį iš kurio eina gelžkėlis tiesiog į Bucharestą. Eidami iš pietų, vokiečiai jau pasiekė vietą tik 37 mylios

nuo Bucharesto. Von Falkenhayn taipgi žengia pirmyn. Jis užėmė kitą rumunų miestelį, Curtea de Argeș.

Bucharestas praneša, kad rumunai traukiasi atgal gelžkelių tvarkoje ant naujų pozicijų.

Berlinas praneša, kad rusai pradeda smarkiau veikti Karpatuose; gali būti, kad jų tikslas yra palengvinti vokiečių spaudimą ant rumunų.

Paryžius, lapkr. 29 — Gauda žinių iš Bucharesto, kad rumunų valdžia ir diplomatai atstovai įvairių šalių jau apšėjo Bucharestą. Jie nusikraustė į Jassy, kuris randasi netoli Rusijos rubežiaus.

Iš Visur.

VISI VOKIEČIAI IKI 60 M. TURĖS DIRBTI.

Berlinas. Reichstagas darbariai apie bilijū, sulgy kurio visi vokiečiai civiliški nuo 17 iki 60 metų amžiaus, turės atlikti patrijotišką pareigą tarnystą laike karės. Šioj tarnystoj prikuojama visoki darbai reikalingi del tolimesnio vedimo karės, kaip tai karės industrijos, žemdirbystės, visuomenės sveikatos užlaikymas ir tt. Darbą prižiūrės karės departamentas. Tie kurie bandys išsisukti iš šio darbo, bus nubausti metu kalėjime arba pinigiska bausme 10,000 marčių (\$250).

UZDRAUDŽIA BRAVORAMS VARTOTI KVIEČIUS.

Londonas. Negalėdami gauti užtektinai miežių, kurių yra didelis nedatekius ir kainos yra labai augštos, daugelis bravorų buvo pradėję vartoti kviečius alaus ir kitų gėrimų daryme. Dažniau jus apie tai. Anglijos Komercijos komisija užgynė vartojimą kviečių bravoruose; prasikaltėliai tams bus nubausti.

VOKIEČIAI SUGRAŽINS 20,000 PRANCUZŲ CIVILIŠKIŲ.

Paryžius. Vokietija ir Francija sutiko mainytis civiliškais. Vokietija pasiųs atgal į Franciją 20,000 fran-

cuų, daugiausiai senų vyrų, moterų ir vaikų, kurie ištremiti buvo iš užimtų vietų Francijoj į Vokietiją. Traukiniai, kiekvienas vežantis 500 ypatų atliks šią užduotį prieš Kalėdas. Trukiai eis per Šveicariją.

Francija, iš savo pusės sugražins daugelį civiliškių vokiečių užlaikytų Francijoj nuo pradžios karės.

VOKIEČIAI UZDARYS UNIVERSITETUS.

Kopenhagenas. Gauta pranešimas iš Berlyno, kad vokiečių valdžia ketina uždaryti universitetus, ir kitas augštesnes mokyklas. Ikdant galima būtų sumobilizuoti mokytojus ir mokinius į "Patriotišką Pagelbinę Tarnystą", t. y. prie karės darbų, kuriuos ketinama priversti visus civiliškius dirbti.

SIENKEVIČIUS NUMIRĖ.

Berne (Šveicarijoj). Garus lenkų rašėjas, Henrikas Sienkevičius, kuris pastaruoju laiku darbuosvi Šveicarijoj lenkų pašalpos komitete, numirė 16 d. lapkričio.

Sienkevičius gimė Lietuvoje, 1845 m. ir paėjo iš bajorų kilmės. Jis mokinosi Varšavos universitete. Budamas 22 m. amžiaus jis pasileido į pasaulį kurią jis bene ir apkeičio.

Jis pradėjo rašyti dar gauda jaunas budamas ir jo raštai jam greitai atnešė didelę garbę. Jo raštai buvo išversti į labai daug kalbų. Jo apysaka "Quo Vadis" apie persekiojimą krikščionių laike Nerono laikų labiausiai išsiplatino iš visų jo knygų, nors "Su Ugne ir Kardu" ir "Tvanas" taipgi buvo gana populiariskos.

DAUGELIS NELAIMIŲ LONDONE.

Londonas. Iš baimės žepelinų Londono gatvės nėra apšviestos, tad pastarose dviejose savaitėse, kuomet naktis buvo ypač tamsios, labai daug nelaimių atsitiko. Nepaprastai didelis skaičius ypatų ypač moterų buvo suvažinėta.

Iš priežasties to, miesto valdžia išleido paliepimą moterims dėvėti baltas kepures tamsiomis naktimis, kad vežiminkai bei šoferiai galėtų jas iš tolo pamatyti.

REFORMUOTOJAS TAPO RUSIJOS PREMIERU.

Petrograd. Praeitą savaitę buvo pranešta, kad Rusijos valdžia nusileido Dumai tulose dalykuose, ir kad nekurie kabineto ministrai dargi atsilankė į Dumos sesijas. Vėliaus pasirodė, kad šis susitaikymas tarp Dumos ir Kabineto buvo tik tuom laikinis. Neuzgo Duma vėl susikirto su ministrais ir dar didesnis kritikavimas valdžios pasigirdo. Duma ypač protestavo prieš premiera, Borisą Stuermerį.

Už kelių dienų pasigirdo, kad p. Stuermer buvo atstatytas nuo vietos o p. Treppoff tapo paskirtu premieru. Nors p. Treppoff priklausio prie konservatyvų partijos, jis pasidarbovo praeitame laike išgaime tulų naujingu reformų valdžioje.

Duma tapo suspenduota iki 2 d. gruodžio, idant naujias premieras galėtų sutvarkyti naują programą.

DIDELIS ISRADEJAS MIRĖ.

Londonas. 24 d. lapkričio šiame mieste mirė Sir Hiram Maxim, viens iš didžiausių šių laikų išradėjų. Hiram Maxim gimė Amerikoje, Maine valstijoj bet nuvyko Anglijon 1881 m. ir nuo to laiko visuomet ten gyveno. Jo garsiausias išradimas yra taip vadinamas Maxim kulkasvaidis, kurį labai vartoja dabartinėje karėje. Apart to, jis išradė daug orlaivių prietaisų ir tai visokių elektriskų daiktų. Taipgi be dumų paraką vadinamą Korditu kuris vartojamas Anglijos laivyne.

Hiram Maxim patirtingų tėvų ir įgijo tik pradamosios mokyklos mokslą. Jis prasilavino skaitydama ir eidamas ant moksliskų paskaitų.

Iš Amerikos.

VISA ŠEIMYNA SUDEGĖ.

Cape May, N. J. Naktįje 25 d. lapkričio čionai sudegė ištisa šeimyna: tulas Lewis Wilson, jo pati, pačios motina ir jo keturi kudičiai nuo 2 iki 11 metų amžiaus.

Šeimyna miegojo kuomet ugnis prasidėjo ir ji buvo taip išsiplatinusi, kaip jie pabudo ir kaip kaimynai atvyko pagalbon, kad negalima buvo jų išgelbėti. Namas stovėjo visai krašte miestelio, kur nėra ugnegesių departamento.

APVOGĖ EKSPRESO VEŽIMĄ.

Chattanooga, Tenn. Du vyrai su revolveriais, priverstė Southern Express Kompanijos vežimą sustoti gelžkelio freitjardė čionai ir pagriebė \$34.900 pinigais, pabėgo.

PRASŲS KATALIKŲ PAGELBETI BELGUS.

Baltimore, Md. Amerikonių Komitetas Belgų karės nukentėjusiems šelpti, apilankė kardinolą Gibbons ir papasakojo, kad iš priežasties maisto stokos, Belgijoj yra labai prasiplatinusi džiova ir kitos ligos. Jie prašė kardinolą, kad išleisčiau atsišaukimą į visas katalikų bažnyčias, ir kad tam tikrai paskirtoj dienoj, visose bažnyčiose būtų reikamos aukos naudai belgų kudičių Kardinolas prižadėjo apmąstyti tą prašymą.

KVIEČIŲ PRIBUVO IS ARGENTINOS.

Galveston, Tex. 22 d. lapkričio į šią prieplauką pribuvo amerikonių garlaivis Ausable iš Buenos Aires, Argentinos. Laivas atvežė 180.000 bušelių kviečių. Sakoma, kad tai dar pirmą kartą, kad pilnas laivas kviečių buvo atgabentas į Suvienuotas Valstijas iš Argentinos.

Paprastai, Amerika tik negabena kviečius iš kitų šalių.

DIDELIS GAISRAS. Willimantic, Conn. 23 d.

lapkričio čionai sudegė didelis blokas vartojamas pramonės tikslams. Blėdies padaryta ant \$200,000. Keletas ugnegesių buvo sužeisti.

APGAVINGI BALSAVIMAI.

Kansas City. Buvo iširta, kad 7 d. lapkričio, šiame mieste atsibuvo daug apgavingų balsavimų. Nekurie fotografojai prisipažino ištyrinėjimo komisijai kad keletą kartų balsavo. Viens rados balsavo net 39 kartus. Daugelis politikierių vardų yra įtraukta į šį skandalą.

PAKĖLĖ MOKESTIS 100,000 DARBININKŲ.

Chicago, Ill. — John W. O'Leary, pirmininkas Chicago Komercijos draugijos pranešė kad 1916 m. mokestis 100,000 Chicago darbininkų buvo pakeltos, savuriu nutarta atitraukti Suvalstijų kareivius iš Meksikos bet palikta amerikonomis tiesą vytiš meksikonams banditus anapus rubežiaus, kada tik bus reikalinga. Jeitai išsiplatinusi, kaip jie pabudo ir kaip kaimynai atvyko pagalbon, kad negalima buvo jų išgelbėti. Namas stovėjo visai krašte miestelio, kur nėra ugnegesių departamento.

PARŠAUKS KAREIVIUS IS MEKSIKOS.

Atlantic City N. J. Nariai Meksikonų — Amerikonų Komisijos 24 d. lapkričio pasirašė po protokolą, sulgy kurio nutarta atitraukti Suvalstijų kareivius iš Meksikos bet palikta amerikonomis tiesą vytiš meksikonams banditus anapus rubežiaus, kada tik bus reikalinga. Jeitai išsiplatinusi, kaip jie pabudo ir kaip kaimynai atvyko pagalbon, kad negalima buvo jų išgelbėti. Namas stovėjo visai krašte miestelio, kur nėra ugnegesių departamento.

AUTOMOBILIAI UZMUŠĖ 1224 YPATŲ.

New York. Per pirmus 10 mėnesių šio meto, keturiuose valstijose New York, New Jersey, Connecticut ir Massachusetts, automobiliai suvažinėjo 1224 ypatų. New Yorke buvo užmušta 601 ypatų; Connecticut 163; Massachusetts 286 o New Jersey 174.

ŽYDAI UZTRAUKS MILŽINIŠKĄ PASKOLĄ.

New York. Įtekingiau si žydai Suvienuotose Valstijose nutarė paleisti atsišaukimą į 3,000,000 žydų gyvenančių šioj šalyje, prašant kad visi prisidėtų prie paskolos, kurią tam tikra komisija ketina užtraukti del pagelbėjimo karės nukentėjusių žydų atstatyti savo namus, vėl pradėti pramonės ir tt.

PAKĖLĖ MOKESTIS 45,000 DARBININKŲ.

Newark, N. J. Pradedant nuo 6 d. gruodžio, 45,000 darbininkai Clarke Siulų Kompanijos gaus pakėlimą mokesčių ant 10 nuosimčių. Tai jau antru kart šiemet šių darbininkų mokesčiai pakeltos.

BOSTONAS TURI 10,680,660 SVARŲ MĖSOS.

Boston, Mass. Narys Bostono Sveikatos Komisijos pranešė, kad Bostono sar-

liuose randasi net 10,680,660 svarų mėsos, kuri bus visa išsiųsta Europon del sąjungiečių. Nė vienas svaras nebus parduotas namie. O tuo tarpu, mėsos kainos Bostone yra neišpasakytai augštos ir dar gal bus ir nedaktus mėsos.

PAGRIEBĖ KELETĄ MILIJONŲ KIAUŠINIŲ.

Chicago. Sveikatos Komisija pagriebė keletą milijonų kiaušinių, kuriuos taip vadinamas kiaušinių karalius, James E. Wetz, turėjo savo šaltuose sandėliuose. Wetz kontroliuoja daugiau negu 72,000,000 kiaušinių. Komisija dažinojo, kad dalis šių kiaušinių, už kuriuos Wetz ketina gauti labai augštas kainas, yra sugedę. Sugedusieji kiaušiniai bus sunaikinti.

Kiaušinius nedaleista ilgiau laikyti sandėliuose negu 10 mėnesių. Kadangi daugelis milijonų Wetz kiaušinių buvo įdėta į sandėlius kovo ir balandžio mėn. tad Sveikatos Komisija pataria Chicago žmonėms nepirkti kiaušinių iki sausio mėn., kuomet Wetz bus priverstas juos parduoti prienamom kainom.

Dabartinės kainos sulgy komisijos yra per augštos. Didžiuma Chicago moterų sakoma nutarė išklausti komisijos paliepimo.

VILLA UZĖMĖ CHIHUAHUA.

El Paso, Tex. Gauta pranešimas, kad Francisco Villa užėmė miestą Chihuahua, kuri carranzistų generolas Trevino turėjo apieisti. Dabar Villia jau eina į šiaurę.

3 ŽUVO EKSPLOZIJOS.

Newark, N. J. Eksplozija atsibuvo Aromatic Chemical kompanijos dirbtuvėse, laike kurios 3 darbininkai buvo užmušti o 2 sužeisti. Dirbtuvė buvo sugriauta.

TRUKIS UZMUŠĖ 5 DARBININKUS.

Passaic, N. J. Penki vyrai buvo užmušti o septyni sunkiai sužeisti kuomet pasazierinis traukinys Lackawanna gelžkelio pataikė į minią apie 400 darbininkų Canadian Car and Foundry Kompanijos, kurie ejo gelžkelio link specialio traukinio kuris turėjo juos nuvežti iš dirbtuvės į jų namus.

STANDARD OIL KOMPANIA PAKĖLĖ MOKESTIS.

New York. New Jersey valstijos Standard Oil kompanija nutarė pakelti algas 10,000 darbininkų. Darbininkai kurie gavo \$2.20 ant dienos, gaus \$2.50. Kiti gaus 25 c. ant dienos daugiau negu pirmiau.

MAISTO BOIKOTAS.

New York. New Yorko Seimininkų Yyga pradėjo boikotą ant kiaušinių, t. y. nutarė per dvi savaites nepirkti nė vieno kiaušinio. Jos tikisi tokia būdu priversti pirklius sumažinti kiaušinių kainas. Apart to, Seimininkų Lyga, su pagalba miesto urėdinkų ketina prabikotą ir prieš kitoki

maistą, nes sako negalima toliau kęsti tokį brangumą. New Yorko miestoj vizdį seka visa ta valstija ir moteris daugelyje kitų miestų po visas Suvienuotas Valstijas. Jeigu boikotas bus atsakančiai įvykdytas, pirkliai turės pasiduoti.

1,500 DUONKEPIŲ SUBANKRUTIJO.

Chicago. Generalis Sekretorius Duonkepių Sąjungos Amerikoje, pranešė, kad iš priežasties augštų kainų miltų, kiaušinių, sviesto, pieno ir tt. 1,500 keptuvių savininkų Suvienuotose Valstijose turėjo subankrutyti.

SUARDE TRUSTĄ.

New York. Siomis dienomis keturios didelės vėstų pardavėjų kompanijos kurios buvo sutvėrę trustą buvo priverstos išsiskirstyti. Į keletą dienų po tam, vištienos kaina žymiai sumažėjo. Vištiena kuri buvo lėšavus 26 c. už svarą lėšavo tik 19 c.

BULVES VIETON PINIGŲ.

Waukegan, Ill. Tulas krutamųjų paveikslų teatras vieton paparastų 5 c. už iėjimo bilietą, vieną dieną pranešė jog reikalaus dvių bulvių. Apie 700 žmonių aplankė teatrą tą dieną ir savininkas surinko keletą bačkų gražių, didelių bulvių, kurias ketina išdalyti to miesto vargu liams del Padėkavonės dienos.

ARMENAI SURINKO \$2,018,902.

New York. Per praeitus 13 mėnesių Amerikonų Komisija armėnams ir sirijiečiams šelpti, surinko \$2,018,902 aukomis Daugiau negu 2 milijonai armėnų ir sirijiečių buvo sušelpa.

Komitetas ketina netrukus išsiųsti Suvalstijos laivyno laivą Caesar prikrautą visokiom reikmenom del karės nukentėjusių armėnų ir sirijiečių. Laivas pribus į Syriją prieš Kalėdas.

28,000 amerikonių kovoją dabartinėje karėje ant sąjungiečių pusės.

Aržuolus gyvena į 1,100 rusių vabalų.

Didėji Britanija turi 80,943 Raudonojo Kryžiaus darbininkų.

Jau 727 mažų planetų buvo atrasta ir užvardinta, o naujų planetų vis atrandama.

Rusija turi užtektinai žmonių apgyvendinti Didėją Britaniją, Vokietiją, ir Franciją, ir dar gana didelis skaičius atliktų.

Vengrijos miestuose nedaleista statyti budinkų augštesnių negu 82½ pėdų.

Saldumynai pabrango ant 25 nuosimčių New Yorko mieste.

Apie 1,133,000 žmonių yra apie trečdalis viso užsienio žemdirb-

Apžvalga.

Renkant aukas nukentėjusiems nuo karės, ar taip kokioms nors lietuvių viešam reikalui, visuomet galima patęmtyti kaip šykščiai aukauja svetimtaučiai "biznieriai." Kurie dažnai gerą pelną turi iš lietuvių. Netik kad jie nemoka atjausti mūsų tautos reikalų bet neparodo mums prielankumo, kuomet bent delei žmoniškumo, ar krikščionių principų jie prilygtų tai padaryti. Labai aiškiai galima buvo pastebėti tai laike Lietuvių Dienos. Daugelis rinkikų pasakojo, kaip neprielankiai juos sutiko, ypatingai pasiturinti amerikonių vertelgos, profesionalai ir tt. Daugelyje vietų, ypatingai didmiesčiuose amerikonių spauda labai nenoriai talpino pranešimus apie Lietuvą ir lietuvių dienų reikalą. Tiesa, buvo ir išėmimų, buvo ypatų, kuriuos parodė nevien prielankumą, bet ir nepaprastą duosumą. Bet tai buvo neskaitylinga mažuma. Savo daugumoje, svetimtaučiai šalta užsikreipė nuo mūsų, kuomet buvo prašyta pagalbos mūsų tautai laike taip didelės nelaimės.

Didelę didžiūną su rinkti lietuvių dienų laike pačių lietuvių aukos. Žinoma, tas suprantama, kas rupinsis mūsų reikalais, kas gelbės mus jei mes patys savimi nesirupinsime. Bet žinome, kad nelaimėje ar šiaip kokiam viešame reikalame mes privalome žiūrėti daugiausiai į savuosius ir patį tikėtai daugiausiai vien savomis spėjomis, neprivalamo todėl pamiršti savųjų ir šiaip kasdieniniame gyvenime, privalome visuomet remti vertus lietuvius ar tai prekyboje, pramonėje, ar profesijoje. Tas regis taip mums reikalinga ir naudinga iš daugelio atžvilgių, kad ir nėra reikalo plačiau nurodinti.

Vienok stebėtis reikia, kaip mažai mes tuomet rupinamės ir kaip mažai kas tauris drįsta pasakyti, bijodamas kad nepavadytų už tai buržuazijos užtarėju ir tt. Bet naudą tame ne vien lietuvių buržuazijai bet podraug ir lietuviui darbininkui. Jei mes neremsime savų pramoninkų ir savų profesionalų, mes remsimė svetimtaučius, kurie panaudos dažnai ir savo atliekamą turtą svetimtaučių reikalams ir savo įtekmę panaudos priešingai ir darbininkų ir abelnai lietuvių interesams.

Kokią neatleistą klaidą padarė Centralis Komitetas, užsakydamas lietuvių dienų ženklelius svetimtaučių firmoje, šiandien aišku visiems. Tą darbą galėjo atlikti bile kuri lietuvių spaustuvė už tą pačią kainą, ir tą darbą būtų atlikus jei ne geriausia bent sąžiniškiau. Kiekvienai lietuvių firma atjautus prieš lietuvių visuomenę, utų dirbus dieną ir naktį, padariusį jai laiką ir ištesulys savo sutarties, t jau apie kad likęs lietuvių

vių rankose. Svetimtaučių firma mus gerai pamokino, parodydama kaip mažai skaitėsi su lietuvių užsakymu nuo kurio galėjo nukentėti didelis mūsų tautos reikalas. Ir taip dažnai mūsų kasdieniniame gyvenime esti. Iš mūsų tyčiojasi, mus paniekinina, o mes nežame jiems savo kruvinu prakaitu uždirbtą turta, kraujame jiems lobius, saugodami iš užvydėjimo, kad tik lietuvis nepralobtų, kad tik lietuvis didesnės įtekmės gyvenime neįgytų.

Iš Lietuvos.

Belaivio pasakojimas apie nelaisvę ir Lietuvą.

Maža nežinome apie vokiečių užimtąją Lietuvą, pertat branginamos turi būti ir menkos žinios iš tenai. Vienas belaisvis, kuriam laimingai pavyko atbėgti iš Vokiečių nelaisvės į Tarnobų, suteikė mums tų žinių. Jis yra kilęs iš žemaičių, iš Raseinų. Pernai dirbo Kauno fortuose ir, už puolus Kauną vokiečiams, buvo jų nelaisvėn suimtas.

Patekęs į nelaisvę, darbuosi prastu darbininku ir šaltkalviu prancūzų šone, Krupo dirbtuvėse (kur, metus prancūzams iš aeroplano bombų, vienu kartu žuvo apie 120 lietuvių belaisvių), prie Olandijos ir Vilniaus sienos, paskiaur šonė, ties Liepoja ir Vilniaus gubernijoje. Budamas darbininkas amatininkas, drauge su kiais belaisviais buvo važinėjamas automobiliais, gelžkeliais, ir varinėjamas pėsčias po įvairias vietas arčiau fronto, kur buvo kasami apkasai arba dirbami ginklai.

Karo belaisviai yra truputį geriau maitinami už civilinius. Civilinius belaisvius vokiečiai maitina juoda be cukraus ir pieno kava, sudytame vandenyje virtomis neskustomis bulbėmis, taip pat be uždaro ir pieno. Kasdieną belaisviams dalina po vieną svarą duonos. Vokiečiai yra įsitikinę "Kad Lietuvos ir Lenkijos kiauulės, tokį valgį be rydamos, svaru duonos užkaskamos, nepadvėsiančios".

Į Tarnobų atvykęs svėtys du kartu mėgynės iš nelaisvės bėgti: vieną kartą prancūzų fronte, o antrą kartą iš Berlyno, bet abudu karu buvęs nutvertas ir plaktas rykstėmis po 60 smugių. Visą tai surašyta vokiečių duotame pasporte, su pažadėjimu pakarti, jei dar trečią kartą mėgins bėgti. Pagaliau prieš rusų fronto Vilniaus gubernijoje, vienam rusų oficeriui belaisviui vedant, drauge su keliolika rusų kareivių ir šiaip belaisvių, pavyko išsprukti į rusų pozicijas. Belaisviai, pasiekę kareivių ir rusų apkasus, taip nuvargę, nelaisvėje bevergaudami ir bėgant pilvu bei šliauždami 17 varstų, kad ki rėikėję paguldyti ligoninėje. Musų svėtys Dvinske gulėjęs porą savaitę. Budamas liuosas, o negalėdamas grįžti tėvynei, pasirinko sau būti Tarnobų, pasitiekė

šias ten savo tautie

Nelaisvėje už darbą nemo kėta pinigais, bet davinėta kortelės, kurios pažadėta apmokėti po karo. Išduota vi siems pasporto pavidalo knygelės su belaisvių fotografijomis; knygelėse įrašyti belaisvių pasielgimai ir nusikaltimai.

Budamas nelaisvėje, vokiečių buvo valkiojamas ir po užimtąją Lietuvą ir to del papasakojo akyvų žinių apie gimtąjį kraštą. Pažindamas gerai jį prieš karą, dabar atradęs jį visiškai kitiškos. Daugel dvarų ir kaimų sudegintų, miškai iškirsti, net ir po vieną stovį medžiai laukuose ir šalia troybų. Iškirsti taip pat daugelyje vietų vaisių sodai, parkai ir alėjos.

Raseiniai pasidarę naujai pastatyti gelžkelių ir plentų mazgas, kuriuos vokiečiai išvedžioję ir visas šalis: į Jurbarką ir Tauragę — į Prūsų pusę, į Kauną, Radviliškį — Liepojos pusėn. Plenai per klampines išgrįsti storomis, didelėmis medžio lentomis. Raseinų gelžkelio stotis pastatyta miesto vakaruose prieš Nemakščių gatvės. Artimose Kalnuose taip pat padaryta gelžkelio stotelė. Kalnujų kalnas nukastas. Arti Raseinų prie Kauno kelio 1825 metais statyto muro misijų kryžiaus jau nebėra, nes, sukasus po gelžkelių kauną, jis turėjo griūti. Per Dubysą, ir per kitas upes pastatyti geležiniai tiltai.

Ta vokiečių kultūra, tie gelžkeliai, plentai, pataisyti keliai, esą padaryti tam, kad būtų lengviau trauktis Vokion ir traukiantis galutinai apilplėšti Lietuvą. Jau darbas veža iš jos ne tik rakančius, baldus ir valgius, bet ir medžius, plytas, akmenis, stovinius trobas. Labai skubiai dirbami esą iš kietai medžiū parkečiai, rakančiai ir tt.; pjaunamosios mašinos pjaunamosios lentos, dides, tašančios rąstus vežti į "faterlandą".

Raseiniuose vienintėlis pasivaikščioti Dominikonų sodas iškiristas. Kirvio kerkečiai griuvė ne tik milžinai klevai ir kiti medžiai, bet ir kriaušės, ir obelys, kurių kietas medis po esanti labai gera medžiaga skersiniam po gelžkelių dėti. Į tą krašto naikinimą, darbą varu varą, nieko nemokėdami, visą vietinę liaudį.

Apleistuose dvaruose ir sodybose apsigyvenusios vokiečių šeimos, daugiausia oficerių, kareivių ir valdininkų, kurios, malkas sudeginusios, deginančios tvorras, trobas, kertančios vaistų medžius, naikinančios senius parkus, alėjas. Kai kuriuose dvaruose kyšą naujai pastatyti kamina — tai skubiai pastatytos šovinių, konserų dirbtuvės, plytų degyklos ir tt.

vadžgiuose, važiuojant iš Raseinų į Prūsų pusę, gelžkelio stotis šalia sugriautos bažnyčios. Iš miestelio, dvaro, sodų alėjų, — nieko nelikę. Regis, visa sunaikinta, per mušius. Iš ano krašto miškų pasilikę tiklatai Melekanos ir bruzgai po mušių ir vokiečių šeiminkavimo. cėmos ir aludės po vo-

kiečiais esančios kupinos skambanti, ypač Belyne, karo muzika, ydant užtrenkus alkanyjų ir bedarbių šauksmus, kurie, karo laimėi svyruojant ir trukstant valgio, negal nusiiraminti.

Ariogala sudeginta. Girkalnyje sudegusi bažnyčia ir dalis miestelio. Netoli nuo Ariogalos Tado Daugirdo Klembarko dvaras prie Dunių apie gimtąjį kraštą. Hen. Senkevicius apysakose išgarsintas Biliunų dvaras arti Girkalnio išlikęs.

Vokiečiai radę budo iškšti Lietuvoje daugelį savo prekių labiausiai cementą, už kurį liepę mokėti brangių pinigų. Tuo cementu Raseiniuose ir kituose miestuose liepę išpilti takus vaikščio ti.

Lenkų legionai ir lietuviai.

Iškilus didžiajam Europos karui, lenkai suorganizavo savo legionus. Nesvarbu mums tikslas, kuriuo jie vadovosi tai darydami. Ir apskritai, nevertėtų mums kliudyti legionų, jeigu jie nereluos ir mūsų. Bet yra antraip, ir mes negalime nutykti.

Kol nebuvo matęs legionų, neturėjau apie juos ir supratimo. Taričiau, kad jie susideda iš vienių lenkų, kad kitių tautų žmonių tenai nėra. Bet ne taip esama: lenkų legionuose tar nauja nemažas ir lietuvių skaičius. Jau šiandien iš jų galima būtų sudaryti gerus atskiras batalijonas. Rusų vyriausybė dar šiandien nelabai tesugeba atskirti lietuvių nuo lenkų; ji samprotaudama senaviškai jog jei katalikas — tai ir lenkas, dažnai visiems katalikams, nežiurėdama jų tautybės, pataria stoti į lenkus legionus. Žinoma, apskritai imant, vis tiek, kame tarnauti kariuomenėje, bet tautybės žvilgsniu tai ne vis tiek.

Lenkų legionuose viskas daroma lenkiškai: ir komanda atliekama lenkų kalba, ir dainos dainuojamos lenkiškos patrijotinės, ir ženkleliai lenkų. Ne be to, kad nebūtų legionų kareiviams kvėpiama tam tikra lenkų patrijotybe. Musų nesuspėratusiems tautiečiams lietuviams, ypač iš lenkinamyju vietų, yra daug pavojaus tautybės žvilgsniu. Be to, jeigu lietuviai kada sudainuot ja lietuviškai, tai dažnai išgiršta iš lenkų pasityčiojimų ir pajuokimų.

Mums turi rūpėti kiekvieno lietuviu, taigi ir lietuviu kareivio likimas. Mums turi rūpėti, kad visi, kas išliks po šio karo išliktų gyvas ir tautai, kuriai taip trukstas darbininkų. Reikia dar atminti ir tai, kad kareiviai, sugrupuoti legionuose greičiau ir daugiau žūva, negu išsklandyti visoje rusų armijoje. O mums lietuviams nėra prasmės, kad musų tautiečiai ypačiai guldytų galvas už lenkų idealus ir obalsius, kurie mums visai svetimi.

Musų visų lietuvių pareigata atitraukti savuosius iš lenkų legionų, aiškinant tiems, kuriems reikia stoti i kariuomenę, kad nestotų i

legijonus. Jeigu kartais ietaviams, kaip katalikams, vyresnybės bus patariamai stoti į lenkų legionus, reiki, kad lietuviai pasiaiškintų esą ne lenkai, bet lietuviai. Kurie jau yra patekę į legijonus, tiems sunkiau iš jų išsikrapštyti, bet ir tie telegu kreipiasi kur reikiant su prašymais, kad juos iškeltų iš legijonų į bendrąją armiją. Nors tai sunku, bet girdėti, buvę atsitikimų. Kad tokie prašymai būtų išpildyti. Jei tokie prašymų bus daug, tai ir pati vyriausybė pastebės arą klaidingą apsioreiškimą ir pasistengs jį atitaisyti, arba bent naujų nebeskirs i legijonus.

(Iš "Liet. Bal").

REIKIA MUMS KNYGŲ

Prieš karą kiekvienam veik didesniam mieste buvo knygyvnų bei draugijų skaityklų, kur gaudavome reikalingų knygų. Karui ginetikėtai ant mūsų užgrūvūs, tapome išguiti iš tėvynės ir atsidue tarp svetimųjų pasijutomė nebetekę geriausio vadovo — knygu. Tiesa, turime kelis laikraščius, bet vieni laikraščiai, juk negali musų patenkinti. Ten gvidomi dienos klausimai, ryškiau apsioreiščia kasdieniniai reikalai, bet laikraštis negali delto atstoti knygų. Tai aišku. Be to, iš dabar esančiųjų (išėjusių ir einančių) brošūrų negalibuti tiek naudos, kiek reikėtų.

Reikia atminti, kad šiandien mums tremtiniamis knygos reikalingos kaip duona, nes jau esame įpratę skaityti, ir jų neturėdami griebsimės svetimosios literatos, kurią vieną teskaitydami iš dalies net galime sau pakenkti. Knygos poilsio valandų nuvestų mus į tas šali, kuriuos mums tokios brangios. Jos keltų musų vaidintuvėje praeities vaizdus, ir jie apsioreiktų dar aiškesnėmis spalvomis. Knygos būtų tarpininku tarp tremtinio ir jo mylimosios tėvynės.

Amerikoje buvo spaudžiamos kuogeriausios lietuvių kalba knygos. Man rodosi, Amerika dabar, šioje sunkioje valandoje, galėtų mums padėti. Daugiau neko ir nebelieka, kaip tik kreiptis į Amerikiečius. Butų geriausiai, kad amerikiečiai susitarę ar kuris vienas didelis knygynas atidarytų savo skyrių Petrapilyje arba Maskvoje. Apie knygų aukojimą nė nekalbėsiu: amerikiečiai ne toki jau skubūs. Betgi jie padarytų didelę malong, kad įsteigtų bent vieną didelį viešą knygyną, kur galima būtų pirktis knygų.

Kas kitaip į tai žiuri, ypač patys amerikiečiai, tedirbokitokiū būdu, bet viena saka, **duokite mums knygų!**

A. Vaičiūnas.
(Iš "Liet. Bal").

Strasburg, Alzacijos viršiausias miestas pirmiausia priklauso Prancijai. Vokiečiai jį prisitvingė 870 mete, Prancijai 1681 mete, o Vokietijai 1870 mete.

RENGKIMĖS PRIE LIETUVOS ATSTATYMO.

Karė vis artinasi prie galo. Kariaujančios Europos valstybės vis pradeda nuilsti. Tai šian tai ten daugelis balsų šaukia reikalaujanti karės pabaigos. Darsi gali tvirtinti, kad ši karė 1917 metais pasibaigs, juk ji negali amžinai tęstis. Francuzai, angliai, vokiečiai ir kiti svetimtaučiai rengiasi prie to laiko, kuomet bus užverta taika, ir kuomet žmonės galės ramiai atbuduoti savo išgriautas tėvynes. Rengiasi įvairiausios rušies komersantai, pramoninkai, amatininkai ir kiti profesionalai, kad po karės griebties už darbo. Tą daro svetimtaučiai, bet ką mes darome?

Į tą klausimą galime atsakyti toje prasmėje, kad mes lietuviai beveik nesirengiame prie to. Tiesa, laikraščiuose vienas kitas šį tą parašo, vienas kitas prakalbo, šį tą užsimenta, bet daugiausia visas dalykas tuom užsiminimu ir pasibaigia.

Tiesa, buvo New Yorke lietuvių susiavaizavimas pasitarimui delei atstatymo išgriautosios Lietuvos. Tame susiavaizavime likosi sutverta tam tikslui bendrovė ir tuom, rodos, kaip ir visas klausimas likosi išrištas. Bet aš drįsiai tvirtinu, kad ta bendrovė nors ji ir geriausiai būtų suorganizuota, nors ir daug kapitalo jon būtų sukrauta, ji neįstengs atlikti nei tukstantinės dalies to, kas reikia atlikti. Juk nepakanka mums tik Lietuvą atstatyti, reikia juk pramonę ir prekybą pasimti į savo rankas. Jei mes to nedarysime, mes pasiliksimė kaip buvę, tiklta skurdžiais. Ateis svetimtaučiai į mūsų kraštą, eksploatuos mūsų tėvynės gamtinius turčius, o mes tik pavidale samdininkų jiems padėsime tai padaryti, vietoje to, kad patis būtų šeiminkais. Kad tą viską atlikti, mums reikalinga ne viena bendrovė, bet šimtai.

Bendrovių organizavimas negalibuti surištas su jokia filantropija. Čia grynas pramonės reikalas. Ir šiame klausime jau buvo laikraščiuose rašęs p. Staknevičius. Bet kaip jas organizuoti?

Jas organizuoti arba teisingiau sakant, organizuoti turėtų patis amatininkai. Į vieną organizaciją turėtų organizotis siuvelyjai, į kitą staliariai, į trečią, odydirbėjai ir tt. Kuomet išsiasikintų kiek kurios rušies amatininkų yra pasiryžusių važiuoti Lietuvos ir kiek jie gali kapitalo įnešti, tuomet jau galima būtų daryti šiokius — tokius planus. Taigi pirmiausiai visokie tie amatininkai ar profesionalai, kurie šiek tiek nusimano apie reikala, tegul pradeda organizuoti savo rušies amatininkus. Tegul jie paskelbia laikraščiuose savo antraštas, kad kiekvienos rušies amatininkai žinotų, kur griepties. Iki susiorganizuos kiekviena rušis amatininkų, tuomet jau ir karė galės pasibaigti.

Kad Lietuvoje bus daug platesnė dirva veikimui, to višiskai jau nereikia abejoti. Ten juk po karės prasidės nauja gyvenimo, erz naujas surėdymas, nežiurint, kas šią karę išloštų. Tik pamąstykite, kad Lietuvos ir Rusijos miestuose dabar pora čekabatų prekioja iki 80 rub. Tiesa, karė pasibaigus tegul čekabatų pora prekios tik ketvirtą dalį to, ką dabar prekioja, bet ir tai gali būti didelis uždarbis.

Vėl į tai kiti gal pasakys kad taip brangiai negalima imti. Tiesa, brangu, bet turime žinoti, kad tas brangumas ne iš lietuvių paėina. Jei lietuviai to nepadarę, ateis iš svetimų kraštų įvairiausie amatininkai, kurie ne tik brangiai paims, bet jie ištaintins mus kraštą, jie praturtėję neatšizvelgs į mus, jie bus lyg rasadninkai svetimos kultūros.

Nustokime tiek daug kalbėti apie visokių augštus idealus, bet imkimės už paprasto pramonės ir komercijos darbo. Aš pilnai tikū, kad iš kiekvienos rušies amatininkų atsiras žmonės, kurie stos organizuoti savo amato

žmonės. Jie juk turės iš to sau didelį pelną, padarys daug geru savo amato žmonėms, ir karto daug naudos atneš visai Lietuvai.

Aš pats užsiėmiau organizuoti cemento išdirbėjus, odydirbėjus, kurpius, trašų išdirbėjus ir au dėjus. Juk Lietuvoje, ypač apie Varėną (Viln. gub.) yra neišsekama medžiaga cemento dirbimui. Jau ir prieš karę lietuviai nors visai neturėdami kapitalo, o jau buvo suorganizavę cemento fabriklė, iš ko turėjo gerą pelną. Bet paskirai apie kiekvieną amatą pakalbėsiu vėliau. Dabar mano noru yra surasti tik tai kiekvieno amato žmonės, kurie apsimtų organizuoti savo rušies amatininkus. Reikia tik pradžios. Atsiliepkite.

A. M. Martus.

KELI INDOMŲ FAKTAI APIE LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ.

(Lithuanian Development Corporation).

Užtvirtintas kapitalas \$1.000.000.

Isteigta per Lietuvos Atstatymo Seimą 28-29 rugsėjo, 1916 m. BROOKLYNE NEW YORK. TIKSLAS.

Lietuvos Atstatymo Bendrovės tikslas: suspiesti į krūvą mūsų žmonių sutauptų pinigų, sudaryti iš jų didelį kapitalą ir pavartoti pastarąjį išteriotos Lietuvos atstatymui.

Lietuvos Atstatymo Bendrovė, todėl, turi du tikslus: patriotišką, — pastatyti lietuviškų kapitalus, reikalingus Lietuvos plėtojimuisi, prie vokiečių, žydų, rusų, lenkų kapitalų, — ir tokiu būdu apginti Lietuvą nuo svetimų tautčių ekonominio užgriebimo. — Antras tikslas, — užlaikyti lietuvių rankose toki pelningą biznesą, kaip Lietuvos atstatymas bei ekonominis sutvarkymas. — Abu tikslu rėšasi į vieną, — auklėti savitės ekonomines spēkas, kad užtikrinti mūsų tautiškam plėtojimuisi.

KUR BUS DEDAMI PINIGAI.

Zengiant prie to tikslo, Lietuvos Atstatymo Bendrovė dė savo kapitalus į tokias Lietuvos finansų komercijos bei pramonės istaigas, kurios po karė, su vietinės valdžios leidimu, galės susiorganizuoti ir pradėti savo veikmą Lietuvos ekonominio sutvarkymo srityje. Bendrovė, todėl, rems savo kapitalais Lietuvoje žemės bei Komercijos Bankas žemės parcellavimo istaigas, įvairių rusų dirbtuves, k. a. plytynčias, cemento, medžio apdirbimo, geležies, padargų dirbtuves, ir tt.

Savo pinigų tam darbiu pritrūkus, Lietuvos Atstatymo Bendrovė gelbės rimtom ekonominė istaigom ausrasti pas amerikiečius reikalingus kapitalus lengvomis ir geromis sąlygomis. Bendrovė darbuosis toje srityje, kur visa eilė žymiausių Amerikos bankinių firmų darbuojasi.

Nuosėkliam darbavimuisi Bendrovė užlaikys Lietuvoje savo skyrių, kuris pridabos, kad kapitalai būtų įvesdinami naudingai ir teisingai.

NE KAPITALISTŲ ISTAIGA.

Lietuvos Atstatymo Bendrovė, tačiau, nėra tai kapitalistų istaiga, inkurta prieš darbininkus, — delei tos paprastos priežasties, jog nėra pas mus kapitalistų, kurie galėtų užpirkti Bendrovėje kontrole, ir apversti ją darbininkų nenaudai. Lietuvos Atstatymo Bendrovė — tai visų lietuvių istaiga ir jos kapitalai — tai mūsų sunkiai dirbančių žmonių indėliai, — iš kurių susidarė ekonominė spēka, reikalinga Lietuvos apgimimui nuo svetimųjų užgriebimo.

Lietuvos Atstatymo Bendrovė, — bus valdžios čartruota korporacija, kurios valdybom meis žymiausi didžiausio užsitarnavusių lietuvių — amerikiečiai, nežiurint srovinių ar politikiųjų įsitikinimų bei pakraipų. Bus tai lietuvių —, ne srovinių, ne partijų, — Bendrovė.

(Taša ant 7-to Pუსl.)

PO MEDŽIU.

Gerbiami broliai ir sesers!

Mes daug kalbėjome apie mūsų gyvenimą, kaip jis yra vargingas, kaip daugumas iš mūsų traukiame sunkią gyvenimo našta, per visokius vargus, ligas, mirtis mūsų mylimų. Kaip sunkiai prisėdinti gyventi mumi tarpe savo artimų žmonių, iš kurių vienas parodo kibirkštėlę broliškos meilės ir tik rodos suvilioja mūsų širdis kada kiti šimtai smaginsai padaryti mumi skausmą ir prapultį. Bet mes esame tik prasti žmoneliai, mūsų gyvenimas bus visiškai pamirštas už šimto metų, labiau bus atmintas buvęs didelis miškas, giria arba tankus miškas, negu mūsų dabartinis gyvenimas.

Šiomis dienomis mes dažinojome apie mirtį Austrijos monarko, garsaus austrų imperatoriaus, o vengrų karaliaus ir pavergėjo mažųjų tautelių. Šis garsus žmogus ilgą laiką karaliavęs, ir buvęs vienas iš garbingiausių, užbaigė savo dienas greitai, nelaukdamas nei tos dienos kad pamatyti, kokis likimas laukia jo karalystę. Milijonai jo pavaldinių neša baisų karės smugį, neapsakomas kančias jie kenčia šlapiose grabėse ant karės lauko, mi ršta baisiomis ligomis, neiškesdami kuno sunkybių. Vargas drasko širdis senų tėvų, kurių vaikai jau išmirė ant karės lauko. Kur dar galas kur pabaiga to visko žmogaus klaušias vienas kito. Pabaiga karės mūsų gyvenime matyti aiškiai; pabaiga ateis, taip kaip atėjo tam žiam monarkui, nieko nesiklausus atėmė jo gyvybę, ir liko tik stuobris žmogaus, jo pabaiga atėjo.

Šis didis austrų ungarų imperatorius palieka mumi didelę leikciją, iš savo gyvenimo, nes jo gyvenimas buvo baisesnis už gyvenimą mūsų. Mūsų gyvenimo vargai iš didesnės dalies yra alkio ir paviršutinių kentėjimų, bet jo gyvenimas buvo nuolatinis graužimas jo širdies. Netik kad minios jo padonų labai sunkiai gyveno, vargo ir alkį kentė, kilo prieš valdžią darė buntus, neiškesdami bet jo šeimynoje tragedijos gimė viena po kitai. Žuvo jo pati, jo sunus, jo dukteris, jo brolis, jo artimi gimnainčiai, kunigaikščiai ir kunigaikščiai, čutės, mirtis juos patiko netikėtai kurie tai atsitikimai nuolat graužė širdį šio didži

no. Jo gyvenimas buvo viena karė baisyji, bet galas visų jo vargų atėjo ir geroji mirtis atėmė visas nuo jo nelaimes šioje pasaulėje. Jau toliau nerupi kas darysis su žmonija ant toliau.

Taip, mieli broliai ir sesers, šioji pasaulė yra surėdyta, kad mūsų gyvenimas tai yra išvieno karė už buvį, karė už gyvenimą. Ta karė gyvuoja visose sutvėrimo karalystėse, netik tarpe žmonių, bet tarpe vabalų, bičių, skruzdžių ir kitokių gyvūnų. Karės pėdsakį mes galime nusekti į tolimą senovės šios pasaulės istoriją, giliai žemėje jau mes randame ženklus buvusios karės už buvį, mes ir-gi esame tik materialas budavoti žemės sluogsnų, žemės eilės.

Nežiurint kaip mes kariuojame, kad nebutume alkani, kad nebutume be drapanos ir be pastogės, mėginkime pakelti dvasią mūsų, mėginkime išmukti su širdžia atjausti to monarko gyvenimo širdies vargus, skausmus ir jo sunkų gyvenimą; gal tas atjautimas mums suteiks tobulesnę mintį, tobulesnį supratimą kaip šioji pasaulė rėdosi, kaip čionai didelė gyvatė piktybės rija kitą savo didumo ir abi išgaita viena kitą uždusindamos. Kaip didesnės žuvys gaudo ir ryja mažesnes, kaip žvėris drasko viena kitą, kaip medis medžiui pavydi saulės spindulį ir neduoda jam išbujoti bet priverčia nykti.

Žmogaus karalystėje tas pats veikiama, kaip ir tarpe kitų gyvūnų. Artimas artimam savo skriaudžia norėdamas augščiau jo pakilti ir pasiklupdyti, parmesti, kaip gladiatorius savo priešą per smeigti ir uždėti koją ant sprando. Ko vienas neišgaita padaryti, tveria savo stiprias partijas įkalba, užhipnotizuoja savo aukas, įbruka į rankas smagstį, kad eitų ir žudytų kitą kokią partiją, nuomone, arba ypatą. Žmonės išžudo žmones, partijos partijas, padaro žemės sluogsnuose savo ženklus, toliaus gema kitos dar geresnės, dar smarkesnės karės kyla, vėl rezultatas tas pats, didinimas sluogsnų. Taigi karė mūsų pasibaigs, mieli broliai ir sesers, tik tada, kada mūsų gyvastis paliks kuną išdėvėtą, sugadintą, netikamą mašineriją. Bet po mūsų gims nauji ir naujos karės kils, naujus sluogsnus vėl budavos. Dar iki

koliai mes žmonijos veisle viską veikiame, taip kaip kad veikia ir kitos sutvėrimo karalystės, kaip tai: žuvys, vabalai, arba žvėris, nieku nuo jų nesiskiriam, gal tik tuom, kad mes žmonės sugėbiam pasitaisyti įrankius iš kieto metalo su kuriais mes žudomės vieni su kuriais.

Toks mūsų abelnas gyvenimas. Jeigu karė neišvengiama, jeigu gamta mus taip sutvėrė, tai mokinkimės mistlyti, kaip tą mūsų žaislą pakreipti ant naudingo, ne vien pasiganėdinti žudymu vienas kito, geriaus rūpinkimės sujungti mūsų pajėgas į vieną prie bent kokio tobulo darbo, kuris mums gyvenimą ant šios pasaulės pagerintų. Ko-gi mums čia reikia ant šios pasaulės, mums reikia maisto, drapanos, pastogės o kada to mes turėsime, mūsų dvasia atjaunos ir be pastogės, mėginkime pakelti dvasią mūsų, mėginkime išmukti su širdžia atjausti to monarko gyvenimo širdies vargus, skausmus ir jo sunkų gyvenimą; gal tas atjautimas mums suteiks tobulesnę mintį, tobulesnį supratimą kaip šioji pasaulė rėdosi, kaip čionai didelė gyvatė piktybės rija kitą savo didumo ir abi išgaita viena kitą uždusindamos. Kaip didesnės žuvys gaudo ir ryja mažesnes, kaip žvėris drasko viena kitą, kaip medis medžiui pavydi saulės spindulį ir neduoda jam išbujoti bet priverčia nykti.

Žmogaus karalystėje tas pats veikiama, kaip ir tarpe kitų gyvūnų. Artimas artimam savo skriaudžia norėdamas augščiau jo pakilti ir pasiklupdyti, parmesti, kaip gladiatorius savo priešą per smeigti ir uždėti koją ant sprando. Ko vienas neišgaita padaryti, tveria savo stiprias partijas įkalba, užhipnotizuoja savo aukas, įbruka į rankas smagstį, kad eitų ir žudytų kitą kokią partiją, nuomone, arba ypatą. Žmonės išžudo žmones, partijos partijas, padaro žemės sluogsnuose savo ženklus, toliaus gema kitos dar geresnės, dar smarkesnės karės kyla, vėl rezultatas tas pats, didinimas sluogsnų. Taigi karė mūsų pasibaigs, mieli broliai ir sesers, tik tada, kada mūsų gyvastis paliks kuną išdėvėtą, sugadintą, netikamą mašineriją. Bet po mūsų gims nauji ir naujos karės kils, naujus sluogsnus vėl budavos. Dar iki

koliam mes žmonijos veisle viską veikiame, taip kaip kad veikia ir kitos sutvėrimo karalystės, kaip tai: žuvys, vabalai, arba žvėris, nieku nuo jų nesiskiriam, gal tik tuom, kad mes žmonės sugėbiam pasitaisyti įrankius iš kieto metalo su kuriais mes žudomės vieni su kuriais.

Toks mūsų abelnas gyvenimas. Jeigu karė neišvengiama, jeigu gamta mus taip sutvėrė, tai mokinkimės mistlyti, kaip tą mūsų žaislą pakreipti ant naudingo, ne vien pasiganėdinti žudymu vienas kito, geriaus rūpinkimės sujungti mūsų pajėgas į vieną prie bent kokio tobulo darbo, kuris mums gyvenimą ant šios pasaulės pagerintų. Ko-gi mums čia reikia ant šios pasaulės, mums reikia maisto, drapanos, pastogės o kada to mes turėsime, mūsų dvasia atjaunos ir be pastogės, mėginkime pakelti dvasią mūsų, mėginkime išmukti su širdžia atjausti to monarko gyvenimo širdies vargus, skausmus ir jo sunkų gyvenimą; gal tas atjautimas mums suteiks tobulesnę mintį, tobulesnį supratimą kaip šioji pasaulė rėdosi, kaip čionai didelė gyvatė piktybės rija kitą savo didumo ir abi išgaita viena kitą uždusindamos. Kaip didesnės žuvys gaudo ir ryja mažesnes, kaip žvėris drasko viena kitą, kaip medis medžiui pavydi saulės spindulį ir neduoda jam išbujoti bet priverčia nykti.

DARBININKŲ ŽINIOS.

Cėverykų taisytojai miestė San Francisco, susiorgani zavo.

Memphis (Tenn.), vaikai kurie pardavinėja laikraščius susitvėrė uniją.

Visi Seattle, Wash. geležies darbininkai susiorgani zavo.

Nuo sausio 1, 1917, Pueblo, Col. plumbieriai gaus \$6. ant dienos.

Winnipeg, Kanada, nori įsteigti miesto vaisių ukę.

Findlay, Ohio, dirbtuvės negali dasišaukti užtekinau darbininkų.

Juodveidžiai muzikantai Jacksonville, Floridoj, susitvėrė uniją.

Nors Seattle, Wash. moka paprastiem darbininkam (la borsers) 3 dol. ant dienos, jų visgi nėra užtekinau.

Akron, Ohio, dirbtuvės šią žiemą ketina suteikti darbą 15,000 darbininkų.

Dailydės Sheboygan, Wis., išsikovojo sau tik pusės dienos darbą subatomis.

Boileriu dirbėjai ant Ramusiojo vandenyno pajurės išsikovojo sau 8 val. darbo dieną.

Virėjai ir stalūs nešėjai Birmingham, Alabama, įsteigė kooperatyvišką restoraną.

Gelžkelio paprasti darbininkai dabar gauna beveik du syk tiek mokesties negu gaudavo keletą metų atgal.

Beaumont, Texas, spaustuvių darbininkai gaus 1 dol. daugiau algos ant savaitės pradendant nuo sausio 1, 1917 m.

Nuo gruodžio 4 iki 18 New Yorke bus seimas Amerikos Tarptautinių jureivių unijos.

Dešimts tukstančių Afrikos nėgrų bus atgabenti į Franciją dirbti pajurės miestuose.

Massachusetts valstijoje, darbdaviai ir darbininkai išmoka kas met suvirš \$6,000,000. už sveikatos apdraudą.

Tarptautinė Molderių Unija iki gruodž. 31, 1915, išmokėjo \$4,128,377.70 savo nariams laike ligos sužeidimo arba pomirtinių.

Denver, Colorado, budavoji mo darbininkai padavė prašymą valstijos Industrijos Komisijai, reikalaujanti pakėlimo mokesties nuo \$8.75 iki \$4. už 8 val. darbo dienos.

Ištyrinėjimas Korejos geležies kasyklų parodė, kad galima iškasti gana geležies del naminių reikalų ir dar kas met parduoti milijoną tonų metalo Japonijai.

BULGARIJA.

Bulgarija guli į pietus Dunojaus ir Rumunijos. Jos rytų rubežius yra Juodosios Jūrės, į vakarus randasi Serbija o į pietus, randasi Graikija, Egejaus Jūrės ir Turkija. Didžiama Bulgarijos žemės yra labai derlinga ir gana graži. Šalis turi nemaža didelių miškų.

Pirmiausi šios šalies gyventojai apie kuriuos šis tas žinoma buvo romėnų vadinami "Moesi". Jie buvo narsūs žmonės ir ilgai kovojo su romėnais. Moesiečiai, kaip ir kiti barbarai, išgijo nemaža civilizacijos iš priežasties susidurimo su armėnais. Nuo pabaigos 3-čio šimtmečio iki 6-tam šimtmečiui, milžiniškos gaujos slavų laiks nuo laiko atvyko Europon iš Centrinės Azijos ir apsigyveno rytų Europoje, iš kur jie pragai pakilus, varėsi vis toliau į vakarus. Tai buvo slavų gentis, kurios apsigyveno ir Bulgarijoj, sunaikindamos arba sumaišydamos savo tarpe originalius gyventojus. Šie slavai, kaip ir žmonės kuriuos jie apkariavo, nemaža įgijo nuo romėnų civilizacijos. Bet jie visgi labiau laikėsi prie savųjų papročių. Jie užsiėmė daugiausia žemdirbyste ir gyveno maždaug kaip Rusijos slavai, atskirose gentėse, neturėdami jokios vienybės. Užtai kad jie taip atskirai gyveno vieni nuo kitų neturėdami politiškių surišimų, jie pateko po jungu svetimos rėsės, bulgarų, į pabaigą 7-to šimtmečio. Šie bulgarai priklausė prie mongolų, taip kaip turkai, finai, vengrai ir k. Jie buvo labai puikus raiteliai, ir narsūs bet neišpasakytai žiaurus karžygiai. Jų tikėjimas buvo panašus į senovės turkų, jie praktikavo daug patystę ir juos valdė jų viršausi vadai vadinami "khan" ir bajorai. Jie labai greitai įveikė slavus ir eidami į pietus, pasiekė net Konstantinopolio vartus 679 mete. Graikų imperatorius turėjo jiems visiškai apleisti Moesiją, kuri tuomet buvo Graikijos provincija ir dar prižadėti jiems mokėti metinį donį.

Per sekančius du šimtmečius, bulgarai, kurie nebuvo skaitlingi, pamažu visai susimaišė su slavais, kuriuos jie buvo įveikę ir ant kurių jie per tulą laiką gana žiauriai viešpatavo. Bulgarai davė savo vardą šiai užkariausiai šaliai bet galutinai priėmė jos kalbą, papročius ir gyvenimo budą. Šiandien bulgarų kalboje nesiranda nė pėdsakos tos senovės bulgarų kalbos, viskas yra slaviskai. Priežastis šio susimaišymo apgalėjančios su apgalėta tauta buvo, kad apgalėta tauta skaitlingesnė ir labiau civilizota.

Per sekančius šimtmečius Bulgarijos istorija yra tik ilga serija karių su Graikija. Šiose karėse tai bulgarai tai graikai laimėdavo, pramainu.

Bulgarijoj buvo įsteigta tikra karalystė tik antrojo dalyje 9-to šimtmečio. laike viešpatavimo tulo Boriso. Šis Boris buvo labai didis karžygis. Jis netik tvirtai valdė savo šalyje, bet ir apkariavo kuone visą Balkanų pussalį. 864 mete Boris priėmė krikščionybę del politiškių priežasčių, už tai kad valstybės aplinkui jį buvo krikščioniškos. Jis priverė ir savo žmones apleisti pagonystę ir tapti stačiatikiams. Bet tapdamas stačiatikiu, Boris išsikovojo prižadą nuo Konstantinopolio patriarcho, kad bulgarų bažnyčia bus savistovi — ne po graikų viršenybe.

Garbingiausios perijodas Bulgarų istorijos buvo pradžioje 10-to šimtmečio, laike viešpatavimo Boriso paeinio, Simeono. Tik jam beviešpataujant, Bulgarija buvo priimta į skaičių civilizuočių Europos valstybių. Šis Simeon lygiai atsižymėjo kaip narsus karžygis ir kaip gabus valdonas. Jis sumušė graikus ir net apgulė Konstantinopolį. Daug padidinęs savo teritorijas ir tapęs galingiausiu valdonu Rytų Europoje, jis pasi-savino sau titulą "Imperatorius" ir patvaldis (autokratas) bulgarų ir graikų." Šis titulą jam pripažino net ir pats popiežius. Laike paskutinių metų jo viešpatavimo, bulgarai pažino pilną taiką ir daug progresavo civilizacijos keliu.

Simeonui numirus, ačiu vidaus vaidams, bulgarai nustojė savo didelės galybės ir kuomet rusai 967 mete užpuolė Bulgariją, turėjo pasišaukti graikus pagalbon. Pastarieji išvarė užpuolikus, bet numetė bulgarų imperatorių nuo sosto ir priverė bulgarams pripažinti jų viršenybę. Vienok dar bulgarai vakarinėje dalyje imperijos nebuvo

vergti ir per tulą laiką daug priešinosi graikams, nekartą įveikdami pastarusius. Betgi 1018 mete buvo graikų pilnas viršus ir nuo tada iki 1186, per suvirš 150 metų, bulgarai turėjo nešti graikų jungą.

1186 mete buvo didelis sukilimas bulgarų ir valachų po vadovystę dviejų brolių, Jono ir Petro Asenų, ir bulgarai atgavo savo laisvę ir antra imperija buvo įsteigta, su sostine mieste Tirnovo. Jonas Asen buvo pirmas imperatorius šios antros imperijos ir nariai jo šeimynos sekė jį ant sosto.

Nauja bulgarų imperijališka šeimyna buvo kuone visą laiką užimta karėse. didžiama kurių jiems labai sekėsi ir Bulgarijos rybos buvo daug išplatintos. Garsiausias bulgarų valdonas buvo narys šios šeimynos, Ivan Asen II, kuris viešpatavo nuo 1218 iki 1241 m. Jis buvo labai išmintingas ir geros širdies žmogus. Jis valdė savo plačias teritorijas, kuriosna įėjo Albanija, Macedonija, ir dalis dabartinės Graikijos ir Serbijos, labai sumaniai, teisingai ir darė ką tik galėjo pakelti industrijas, prekybą ir mokslą. Jis parsigabeno mokslininkų iš kitų šalių, kurie lavino jo žmones. Jis taipgi įsteigė daug klioštorių, bažnyčių ir daug pagerino Tirnovą. Jo viešpatavimas ir desėtkas sekančių metų yra vadinami Bulgarijos "auksiniu amžiu".

Asenų šeimyna pasibaigė 1257 mete, ir nuo tada Bulgarijoj vėl kilo vidaus nesutikimai ir jos galybė pradėjo greitai žemyn pulti. 1330 mete, bulgarai nors dar vis turėjo savus valdonus, pateko po serbų viršenybę. Netrukus po tam, turkai pasirodė Balkanuose ir kaip serbai taip ir jų pavaldiniai bulgarai pateko į užpuolikų rankas. Turkai užėmė ir sudegino Tirnovo 1393 mete ir tris metan vėliau, visa Bulgarija radosi po turkų lėteną.

Per penkis šimtus metų, nuo 1396 iki 1878, bulgarai nešė sunkų turkų jungą ir tai tamsiausias perijodas jų istorijoje. Užpuolikai išdegino klioštorius, kaimus miestelius, išskerdė arba vergijon nunešė gyventojus. Tie iš gyventojų kurie galėjo, pabėgo į kalnus, miškus ir ten pasidarė sau naujus gyvenimus. Dauguma bajorų pasidavė turkams, priėmė jų tikėjimą, ir būrė gausia apdovanoti už tai. Labai mažai paprastųjų žmonių sekė bajorų pavidį tame, tad turėjo sunkiai nukentėti. Jie turėjo mokėti sunkias mokesčius ir buti visame kame pažeminti turkų. Prieg tam, laiks nuo laiko, turkai atimdavo nuo tėvų vaikus tarp 10 ir 12 metų ir nugabendavo juos į Konstantinopolį, kad išlavinti juos del stojimo į džia nisarų korpusą. (Apie džanisarius aprašyta Turkijos istorijoje). Tas labai nuiliudino ir įpykino krikščionius bulgarus. Be apart to, turkai nereikalavo nuo apgalėtų tautų kad jie stotų kariumenėn ir nesikišo į jų tikėjimą ir kalbą ir dargi papročius, palikdami jiems jų seną lokaline administraciją. Kuomet patiem turkam dar gerai sekėsi kuomet jie turėjo gerus valdonus, bulgarų padėjimas, praėjus pirmiems kelium desėtkam metų po apkariavimo, nebuvo nepakenčiamas. Nors labai paniekindami juos ir priversdami jiems mokėti sunkias mokesčius, turkai visgi bandė teisingai valdyti ir užlaikė įstatymus ir privilegijas kurios buvo suteikta pavergtiems. Bet 18-tame šimtmeetyje prasidėjo daug vargingesni laikai už tai kad pačioj Turkijoje nebuvo tvarkos. Tada po Bulgariją pradėjo veikti banditų gaujos, ir turkų kareiviai, eidami atakuoti austrovengrus arba grįždami, daug baisenybių papildė. Vienok, iki pabaigai 18-to šimtmečio, bulgarai tik kartą buvo sukile; kitaip kantriai nešė savo jungą.

Pradžioje 19-to šimtmečio, bulgarai, kurie buvo taip ilgai prispausti, pradėjo lyg pabusti, atsiminti apie garbingą savo praeitį. Jie pradėjo vėl svajoti apie laisvę. Tuomi laiku, likusi Europa tiek mažai, jeigu dar nedaug mažiau žinojo apie bulgarų tautą, kaip pabaigoje to šimtmečio pasaulė žinojo apie lietuvius. Bet bulgarams subrudus, likusi pasaulė pamažu vėl pradėjo apie juos atsiminti. Pradendant nuo 1824 metų, knygos moderniškoje bulgarų kalboje pradėjo buti spausdintos ir 1835 mete buvo įsteigta pirmutinė bulgarų mokykla. Dešimts metų vėliau, bulgarai jau turėjo 53 mokyklas ir penkias spaustuves. Tada bulgarai patrijotai pradėjo 40 metų kovą su graikų kunigija, kuri buvo įgijus labai didelę įmę ant žmonių, ir kuri

Pradžioje 19-to šimtmečio, bulgarai, kurie buvo taip ilgai prispausti, pradėjo lyg pabusti, atsiminti apie garbingą savo praeitį. Jie pradėjo vėl svajoti apie laisvę. Tuomi laiku, likusi Europa tiek mažai, jeigu dar nedaug mažiau žinojo apie bulgarų tautą, kaip pabaigoje to šimtmečio pasaulė žinojo apie lietuvius. Bet bulgarams subrudus, likusi pasaulė pamažu vėl pradėjo apie juos atsiminti. Pradendant nuo 1824 metų, knygos moderniškoje bulgarų kalboje pradėjo buti spausdintos ir 1835 mete buvo įsteigta pirmutinė bulgarų mokykla. Dešimts metų vėliau, bulgarai jau turėjo 53 mokyklas ir penkias spaustuves. Tada bulgarai patrijotai pradėjo 40 metų kovą su graikų kunigija, kuri buvo įgijus labai didelę įmę ant žmonių, ir kuri

galėdama sugraikinti bulgarus, taip kaip lenkų arba sulenkėjusių dvasiškia bandė sulenkinti lietuvius. Graikų patrijarchų paliepiu buvo uždrausta pamaldas laikyti bulgarų kalboje ir senos bulgarų knygos sudėgintos o jų vieton suteikta knygos bulgarų kalboje ale graikų raidėmis. Bajorija kalbėjo daugiau graikiškai negu bulgariškai. Kova prieš įsisenėjusių graikų įtekme buvo sunki, vienok patrijotai laimėjo ir 1810 m., turkai, ant jų prašymo suteikė jiems bulgarų exarchą kaip galvą jų bažnyčios. Graikų patrijarchas ekskomunikavo exarchą ir jo pasekėjus, bet šie to nepaisė. Atmetus graikų įtekme, bulgarų tautiškas susipratimas labai greitai kilo.

1861 mete 12,000 totorių iš Krymo ir 1864 mete dar didesnis skaičius čekesų buvo turkų valdžios apgyvendinti Bulgarijoje ant žemių verste atimtų iš bulgarų ukinkų. Tas labai supykino bulgarus, ypač kadangi šie kolonistai buvo labai blogi kaimynai. 1875 mete, gyventojai Bosnijos ir Herzegovinos sukilo prieš turkus ir labai sujudino bulgarus, kurie bijodami jog įpykę mahometonai nepradėtų skersti visus krikščionius kaip atkeršijimą, patis pradėjo organizuoti didelį sukilimą. Bet pirm negu viskas buvo prirengta, sukilimas prasidėjo nekuriuose dalyse Bulgarijos. Turkai tuojuos pasiuntė čekesus ir gaują nereguliariškų kareivių bei bulgarų mahometonus prieš sukilėlius. Tada prasidėjo baisenybės, tokios kokių reitai girdėti tamsiausiose dalyse pasaulės istorijos. Tik Philipopolio apielinkėje, 15,000 vyrų, moterų ir vaikų buvo nukankinti ir išskęsti. Apie 60 kaimų buvo su žeme sulyginti. Visa Europa sujudė, kuomet išgirdo apie šiuos atsitikimus, bet tik Rusija nutarė nubausti už tai turkus ir apskelbė karę 1878 mete. Šioje karėje korpusas bulgarų liusanorių, kovodami ant rusų pusės, labai atsižymėjo.

Išlaimėję karę, rusai norėjo įsteigti pilnai savistovę etnografišką Bulgariją, bet kitos Europos valstybės to nedaleido ir perskyrė Bulgariją į tris dalis, kurių tik viena buvo autonomiška Bulgarija, po viršenybe turkų, o kitos dvi, viena buvo autonomiška turkų provincija Rytų Rumelija o kita, Macedonija likosi visai po turkų valdžia. Bulgaram palikta tiesą pasidaryti sau konstituciją ir išsirinkti sau kunigaikštį. Rytų Rumelijai sutaisė konstituciją Europų valstybių komisija.

Bulgarai yra labai demokratiški žmonės ir tas aiškiai matoma jų konstitucijoje kur visoki titulai uždrausta, kiekvienai vyrui, vargoliui ar turtingui suteikta balsavimo teisės; tik vienas parlamento butas įsteigtas, tt.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

UTICA, N. Y.

Utica, N. Y. lietuvių Dieno je surinko \$304.90. Butum turėję daug geresnį pasisekimą jeigu butum turėję raiščių ir tagų.

C. Lavonas.

SPRINGFIELD, MASS.

\$100 už kuponą.

Nelaimė patinka žmogų ir stuboje sėdint. Taip tu las M. L. išeidamas į darbą, paliko savo žmoną namie, kaipo namų prižiūrėtoją. Jai bebunant namie, kokis tai žmogus atėjo ir prašė, kad jam išmainytų \$100. Ta moteris bijojo vyvą leisti į namą ale paliepė palaukti už durų, ji pati įbėgo į namą, paėmė 100 dolerių smulkiais ir padavė tam vyrui, kuris davė jai kokį tai kuponą ant kurio radosi numeris 100. Tada pagavimas kaip žaibas išnyko iš moters akių. Vyrui parė iš darbo, moteris tuo sigrūrė, kad jinai jau „smulkias an“ am-

1879 mete, buvo išrinkta kaipo pirmas bulgarų kunigaikštis, Princas Alexander iš Battenburg, caro Alexandro II-jo ministeris. Per tulą laiką jis buvo labai po rusų įtekme ir valdė labiau jų naudai negu bulgarų bet galutinai jis nusikratė šią įtekme ir pradėjo su visom įtegom dirbti bulgarų tautos labui. 1885 mete atsibuvo revoliucija Rytų Rumelijos bulgarų, laike kurios ta šalis buvo prijungta prie Bulgarijos. Serbija, pavydėdama Bulgarijai ir bijodama kad pastaroji neperdaug pakiltų, apskelbė jai karę del šios tokios priezasties. Bet bulgarai, nors blogai suorganizuoti išlošė karę. Turkija ir kitos Europos valstybės pripažino susivienijimą Bulgarijos ir Rumelijos. Bet rusai, labai įpykę ant Prince Alexandro, priverė jį atsisakyti nuo sosto.

1887 mete, bulgarai išsirinko kaipo antrą kunigaikštį, Prince Ferdinandą iš Saxe-Coburg. Iš pradžių, Princui Ferdinandui buvo labai sunku valdyti, sunku užganėdinti ir bulgarus ir europines valdybas, ypač Rusiją, kurios nuolat kišosi į bulgarų reikalus. Bet atsiuodamas valdymo reikalams su visa siela, Ferdinandas galutinai įgijo visų prielankumą. 1908 mete, slapta raginamas Austrijos ir Vokietijos, ir jausdamasis gana tvirtu, Ferdinandas apskelbė Bulgarijos nepriegulmybę, jos perkeitimą į karalyste. o pats save paskelbė caru.

Tai buvo ką tik po jaunų turkų revoliucijos ir nauja turkų valdžia negalėjo daug priešintis bulgarams, tad tik pareikalavo didelės atlyginimo sumos, kuri ir buvo užmokėta.

Po tam Bulgarijai labiausiai apėjo prijungimas Macedonijos, kur didžiama žmonių yra bulgarai, ir kur pastaruoju laikui buvo daug sukilimų prieš turkų valdžią. Bet Serbija ir Graikija taipgi geidė Macedonijos kurios turkai jokiu budu nenorėjo paliuosuoti.

1913 m. Juodkalnija turėjo nesutikimą su Turkija ir apskelbė jai karę. Bulgarija, Serbija ir Graikija, kurios to buvo ir laukę, irgi apskelbė karę, reikalaujant autonomijos Macedonijai. Taip garsi Balkanų karę prasidėjo. Keturi tarkininkai išlošė karę.

Visi mairiai kovoję, bet bulgarai daugiausiai nuveikė, tad laike taikos tarybos, jiems pateko didžiausia dalis Macedonijos, kurią tarkininkai pasidalino. Bet Serbija ir Graikija to pavydėjo ir pradėjo karę prieš Bulgariją. Rumunai irgi įsiikišo, ir bulgarai turėjo pasiduoti. Serbai, graikai ir rumunai laike tarybų išplėšė po žymų teritorijos sklypą nuo nelaimingų bulgarų, už kuriuos rodos nieks neuztarė.

Bulgarija labai daug nuostolių turėjo dvie jose Balkanų karėse, vienok nebijojo stoti į dabartinę karę, kurioje jie tikisi atkeršyti serbams ir rumunams.

rotį tuojuos mesti o imtis prie savų laikraščių, prie veikimo del tautos ir tėvynės naudos. J. S.

CLEVELAND, OHIO.

Mirtos choras surengė va karą su pamargintu programu. Pirmiausiai buvo perstatyta 4- veiksmų drama „Ant Dugno“. Vaidinimas atlikta labai silpnai, nes nieko negalima buvo suprasti iš veikalo. Išimant tik tai M. Liuobikį ir J. Vasiliu ską. Kiti visi nemokėjo ne tik nudavimo bet ir žodžių. Paskui sekė monologas atliktas panelės Sidabrutės, „Prie Paminklo“; monologas nepatiko publikai. Tada mirtos choras padainavo bet irgi silpnai. P-lė Misevičius tē padainavo solo pusečiai Duetas p-lų Misevičutės ir Sidabrutės „Paukšteliai raščius, knygas patina. M. Publika prašė jo atkartojimo. Dar buvo garsinta kad bus deklamacijų bet nežinia, kodėl, jų nebuvo. Pasibaigus programai prasidėjo šokiai su skrajojantčia krasa.

Žodžių, vakaras buvo labai silpnas nes Mirtos choras

ras neturi gabių ir darbščių darbininkų.

J. M. S.

LOWELL, MASS.

19 d. atsibuvo čionai svarbios prakalbos, surengtos T. M. D. kad atgaivinti kuopą, kuri pakriko kiek metų atgal. Kalbėtojai buvo pp. J. Strimaitis ir J. Zemantaitis.

Pirmiausiai kalbėjo J. Strimaitis apie lietuvių kalbą, kaip ii buvo išdalies apmirus, pasiliko tik pas ukininkus, ir kaip galutinai atsiraudo keleta karštų tėvynės mylėtojų kaip Dr. J. Basanavičius ir kiti ir vėl atgaivino šią kalbą. Bet tai buvo sunkus darbas už kurį nevienas pakliuvo į Sibirą.

J. Zemantaitis nurodė Tėvynės Mylėtojų Draugijos naudingumą ir ragino visus rašytis prie jos. Antru atveju p. Strimaitis kalbėjo apie kaip kitos tautos pakilo kulturoje, kaip tai vokiečiai švedai ir k.

Kalbėtojas liepė ir moterims imti pavizdį nuo vokiečių moterų, kaip jos moka švariai užlaikyti namus, gerai valgi pagaminti.

Toliau ragino visus eiti į vakarines mokyklas, ir rašytis prie draugijų. Prie kuopos prisirašė tik 2 nariai. Nežinia kodėl buvo tiek mažai.

Lowellietis.

Aukos surinktos per p. A. M. Martaus prakalbas.

Binghamton, N. Y. lapkr. 20 d. \$27.47.

Amsterdam, N. Y. 23 d.

lapkr. surinkta \$39.98. Čionai taipgi susitvėrė draugija žmonių, kurie ketina mokėti po vievą dolerį kas mėnuo del karės nukentėjusių. Įsirašė 32 nariai. Kita kuopa organizuojasi su tikslu kiekvienam nariui aukauti po 50 c. kas mėnuo.

Schenectady, N. Y. 24 d.

lapkr. Aukų surinkta \$27.34.

Grupa iš 11 žmonių susitvėrė, kurie mokės kas mėnuo po 1 dol. karės nukentėjusiems ir mėgins kitus prie to pritraukti. Gal butų ir daug daugiau prisirašę, jeigu siems gerai žinomas riaušių kėlikas, kuris prieš Lietuvius Dieną visokias kliutis darė kad periskadyti aukų rinkimui, nebutų pradėjęs ir p. Martui kliutis daryti. Jis pradėjo klausinėti kam ši karė prasidėjo ir kokį išganymą ji atneš darbininkams Amerikoje. Ar tai ne paika? Ponas Martus neturi kaipo užduoti išaiskinti šios karės priezastis ne kokią naudą ar ba nenaudą ji atneš. Jam rupi tikta gelbėti badu miršančius savo santėvynainius, tarpe kurių gal randasi ir to pačio riaušių kėliko tėvai.

Reporteris.

1888 m. 51 nuošimtis (daugiau pusė) cigarų darbininkai mirė iš džiovos. Abelnai imant, cigarų dirbėjai mirė pasiekę kokią 31 metą. 1911 m. jau tik 20 nuošimtis cigarų dirbėjų mirė iš džiovos ir vidutiniai imant, jie išgyvendavo 50 metus.

Suvienytos Valstijos kas met importuoja 50,000 paukščių.

Pranas - Juozas Austrijos Imperatorius.

Pranas-Juozas (Franz - Jozef) paeinys garsios Hapsburgų šeimos, gimė rugpjūčio 18, 1830 mete. Jis buvo tik 18 metų amžiaus, kuomet užėjo ant Austrijos sosto, gruodžio 2, 1848 mete, sekant jo dėdes atsisakymą nuo sosto. Jis ilgiau viešpatavo negu kokis kitas valdonas užtikrintoje istorijoje. Ir laike jokio valdono viešpatavimo neatsibuvo svarbesnių permainų pasaulyje, negu laike Prano Juozo viešpatavimo.

Apart šios baisios karės kurią neva jis pats pradėjo, Pranas-Juozas matė labai daug svarbių atsitikimų. Jis matė, kaip antra Francijos karalystė žuvo, antra respublika kilo, persikeitė imperija, kuri pati žlugo 1870 m. karėje, ir iš jos pelenų pasikėlė trečia Francijos respublika; jis matė kaip juodas erelis Prusijos išskėtė savo sparnus iki apgriobė visą Vokietiją ir paskui grėšė pavojų net ir galingai Austrijai. Jis matė kaip po piežia neteko visos svietikos galybės ir kaip iš keilių desėtkų mažų nuolat nesutinkančių valstybių, kilo suvienyta Italija, kuri atraktė jungą austrų, taip ilgai ją slėgėntį, Jis matė kaip išpanija, kadaiše galingiausia kalonijališka šalis, jurių karalienė, neteko savo paskutinių kolonijų dvejuose vandenyuose (Atlantiko ir Kanusioje). Jis matė kaip paniekinta, užsidariusi salų valstybė, Japonija, atidarė savo duris vakarų civilizacijai ir taip augštai pakilo, kad sumušė tą galingą milžiną-Rusiją. Jis matė kaip tris atžagareiviškiausios, absoliutiškiausios šalys pasaulėje, Rusija, Turkija ir Persija, turėjo pasiduoti žmonių norams, tapti liberališkesnėms, įsteigti dumas, parlamentus. Jis matė kaip Suvienytos Valstijos, po baisios, kruvinos karės tarp savęs išnaukino vergiją, ir dar įartimesnį ryšį suėjo. Jis matė, kad nė Pietų nė Šiaurės Amerikoje negalima bus įsteigti monarchiją, kuomet meksikonai nužudė jo brolių Maximilianą, kuris bandė įsteigti monarchiją Meksike. Jis matė kaip pamažu Turkija neteko didžiosos savo teritorijų ir kaip Europoje dau gėlis mažų valstybių, per šimtmečius išbuve vergijoje, išgavo sau laisvę. Jo paties tėvynėje, jis pergyveno per labai daug sukilimų, daug nelaimių. Vengrai su kilo ir ką tik neatsiskyrė nuo austrių, 1858 mete jis neteko plačių teritorijų Italijoje, vėliau Prusija jį sumušė ir atėmė kunigaikštystę nuo jo. Pamažu jis, kurio protėviai buvo valdė visą Vokietiją, virė Šventos Romos Imperija, turėjo vis daugiau ir daugiau nusilenkti Prusijai. Laikui bėgant jis turėjo vis daugiau išių duoti pavaldiniais, o pats vis mažiau galybės turė.

Privatiškas. imas im-

peratoriaus Prano - Juozo, buvo neišpasakytai liudnas. Nėra tos nelaimės, kurią jis nebutų patyręs. Viena tragedija sekė kitą. Jos prasidėjo 1853 m. kuomet pasikeisinimas ant jo gyvasties kaip tik neįvyko, antra buvo kuomet 1867 mete, meksikonai sušaudė jo brolių Maximilianą, nežiurint, kad Suv. Valstijos, Anglija ir Prusija užtarė už jį. Neuzilgo potam jo sesers dukte sudegė Viennoje, jo sesuo taip pat sudegė, laike gatsro teatre Paryžiuje. Jo mylimas giminaitis nusiskandino. Bet jį patiko dar didesnė nelaimė. 1889 m., jo vienatinis sunus, kronprincas Rudolf staiga numirė medžioklės name netoli Viennos. Iki šiai dienai, nežinoma ar jis pats nusižudė arba buvo nužudytas. Kartu su juo žuvo jo numylėtinė, baronė Marija Vetsera. Nekurie sako, kad tulas vengras bajoras, kuris mylėjo Mariją, užmušė juodu; kiti kad Rudolf užmušė Marijos dėdė, kuris atnešė ją atimti nuo Rudolfo ir paskui abudu, Marija ir Rudolf nusižudė. Kaip ten nebutų, šis atsitikimas atnešė neišpasakytą liudnumą ir nemaža gėdos imperatoriui.

Mirdamas Rudolfas (kuris buvo vedęs) paliko tik vieną dukterį tad Prano-Juozo mylimiausias broliavikis, Did kunigaikštis Johann Salviator tapo kronprincu. Bet jis atsisakė nuo tos garbės, ir pabėgo iš Austrijos. Vardindamas save John Orth, jis neva išplaukė į Ameriką bet nieko daugiau nebuvo girdėta apie jį iki šiai dienai.

Naujas kronprincas, kunigaikštis Franz - Ferdinand, apsivedė su grafaite, tad tik morganiškai (t. y. iš kairės rankos, nes ji buvo žemesnės luomos už jį. Tas daug nuliudino imperatorių. Tai buvo šis kronprincas ir jo pati, kuriuos serbai užmušė 1914 m.

Bet gal už vis labiausia nuliudino imperatorių mirtis jo žmonos, Imperatorės Elžbietos, kurią italas anarchistas mirtinai nudurė 1898 m. Genevoj, Šveicarijoje. Imperatorė Elžbieta sakoma buvo gražiausia moteris Europoje, ir Pranas Juozas ją labai mylėjo, nors ji jau buvo seniai iš dalies atsiskyrus nuo jo. Ir taip liko visai vienas; jo jaunystės draugai, jo šeima buvo dingę; visoki vargai apsunkino jį. Vienok jis vis dar nepasidavė liudnumui; jis vis dirbo kiek galėdamas del savo žmonių labo. Jo idėjos ir jo pavaldinių idėjos, kaslink jų gerbuvio nevisada buvo tos pačios. Bet visgi visi jo pavaldiniai — lenkai, čekai, vengrai, italai ir tt. ir tt. jį mylėjo, o Viennos žmonės jį stačiai garbino. Jis pats labai užsiimdavo paprastųjų žmonių reikalais, ir per daugelį metų, kas sąvait laikė viešas audiencijas laike kurių by kuris jo pavaldinių galėjo ateiti pasiskusti pas jį. Pareikalauti kad kokia skriauda būtų atitaisyta.

Daugelis žinovu, kurie gerai pažino dalykų stovį Austrijoj - Vengrijoj sakydavo, kad kaip Pranas - Juozas, linkėse 3, Philadelphiaje 2, Waterbury 1, Bostone 1 ir Brooklyne 2; išvisu pinigų su rinkta \$3,094.49 iš jų \$493 palikta Bostone Lietuvių Dienos komiteto kasoje, o kiti eina nukentėjusių lietuvių naudai, ir bus ma nuoduti Centro komitetui, kurio ingaliotiniai mudu esamė.

Mano tiesioginės pareigos spiria mane pleisti Ameriką ir skubinties į V. Dumos posėdžius, kurie prasidėjo 14 š. m., o kunigas Jonas Zilius pasilieką dar porai mėnesių pasidarbuoti amerikiečių tarpe nukentėjusios Lietuvos naudai. Jis, kaipo Lietuvos Centralio Komiteto ingaliotinis lankys kolonijas, kur bus mes nesuskubome atsilankyti ir laikydamos prakalbas rinks aukas nukentėjusiems nuo karės. Surinktos aukos, vis-tiek kas tas prakalbas ruoštu, eis tiesiog per Stockholmo komitetą nukentėjusiems ir jos bus kunigo Jono Ziliaus priimamos. Palinkėdamas dar kartą amerikiečiams visiems pageidaujamos vienybės, bent pašalpos klausime, ir išreikšdamas pageidavimą, kad susidarytų iš visų srovių vienas Centras, su kuriuo šiuose reikaluose būtų galima susinešti atsiveikimu su amerikiečiais, tikėdamas tvirtai su daugeliu iš jų pasimatyti karės audrai praužus prie geresnių sąlygų Lietuvoje.

Martynas Yčas.

Po šiai karei, Francija turės atstatyti 3000 sugriautų miestelių.

Pranas - Juozas jau keleta metų, kaip buvo nepergeros sveikatos, bet gali buti, kad ši baisi karė dar sutrumpono jo dienas. Visas jo gyvenimas buvo liudnas ir pasibaigė didžiausiam liudnume.

ATSISVEIKINIMO ŽODIS.

Atsiveikinant su Amerikos lietuviams tariau nuo širdies ačiu visiems už mudviejų su kunigu Žilinskium misijos rūmimą ir už sudėtas aukas nukentėjusių lietuvių naudai. Musų tiesioginis atsilankymo tikslas nebuvo aukų rinkimas, bet ruošdami vienur kitur prakalbas, laikėme sau už pareigą šiuo sunkiu metu parinkti aukų nuvargintai tėvynei. Rinkdami aukas laikėmės visai neutraliai kas link susidarusių fondų. Nematydami tuo tarpu vienybės tarp Amerikos lietuvių šelpimo darbe, vengėme susirišti bent su viena katra organizacija, ir surinktus per musų prakalbas aukas nesuitemė nei į vieną fondą. Tų prakalbų musų buvo pasakyta Chicagoje 3, Clevelande 1, Pittsburgu ir apie

VIETOS ŽINIOS

DIDELĖ NAUJIENA.
Skaitykite, įsidėmėkite ir naudokitės.

AMERIKOS LIETUVIO KURSAL

Rengia visą eilę paskaitų apie PASAULIO TAUTAS. Pirmą paskaitą atsisub nedėlioje, 3 d. gruodžio 1916. Bijou Theatre, 24 Millbury apie Afriką, jos tautas, tenyktį gyvenimą, papročius, tikėjimą ir tos šalies istoriją. Bus parodyta daugybė (virš 200) paveikslų iš Egipto praeities ir dabarties.

Paveikslai įvairių Afrikos tautų gyvenimo. Pamatysite Egipto miestų griuvėsius dabartinius Afrikos miestus, didžiausius Afrikos tyrus, pustynes), gires, upes, klonis ir kalnus. Pamatysite tos šalies augmenis, gyvulius ir tt. ir tt.

Todėl, Worcesterio lietuviai ir lietuvaitės, nepamirškite atsilankyti šiose paskaitose kur bus daug ko pasimokyti, kur išgirsite daug negirdėtų dalykų ir pamatysite įdomiausių paveikslų, kur turėsite progą naudingai ir užimančiai praleisti laiką.

Švieskimės ir mokykimės, kad galėtume plačiau į gyvenimą pažūrėti ir būti naudingesniais sau ir savo artimui.

Įžanga tik 10 c.

Ateinantį nedėdienį, 3 d. gruodžio, 2-ą val. po pietų, Lietuvių Svetainę 29 Endicott st. SLA. vietinės Worcesterio kp. įvyks metinis susirinkimas. Visi nariai malonėsit nueiti.

Praeitais nedėlios vakarą, LSS. 40-tos kp. choras turėjo parengs puikią vakariene su programa. Vakariene galima sakyti, nusisekė visai atžvilgiais gerai. Nes, apart Worcesterio lietuvių, dalyvavo ir iš kitų miestų svečių. Choras puikiai sudainavo keletą dainų. Taipgi buvo keletas kalbėtojų kurie pasakė gražias prakalbėles.

Reikia pažymėti, jogei viršminėtas choras pastaruoju metu pradėjo puikiai progresuoti. Ačiu choro vedėjo p. Dirvelio pasidarbavimui ir jo gabumui, choras puikiai sudainuoja. Narių ir-gi turi apie 100 suvirš. Linkėtina gausios kloties.

—gas.

Nedėdienyje, 26 d. lapkričio Endicott gatvės svetainėje atsisub susivajavimas Massachusetts SLA. kuopų del pasiteiravimo kaslink iš gavimo čarterio šioj valstijoje.

Worcesteris turi 178,347 gyventojų.

Sulyg paskutinio vandens departamento scenzo, Worcesteris dabar turi 178,347 gyventojų. 9048 daugiau negu praėitą metą.

Kova prieš kiaušinių trusą. Eina kalbos, kad Worcesteris, taip kaip ir kituose miestuose bus neužilgo pradėta kova prieš kiaušinių trusą. Tikimasi, kad Mayoras Wright išleis proklamaciją

prašydamas Worcesterio šeimyninkų kad visai nepirktų kiaušinių per tu laika, idant priversti pirkliaus nužeminti kiaušinių kainą.

Mušis tarp turkų ir armėnų.

Nedėlioje po pietų, du armėnai užpuolė ant tulo Hassan Ali, turko, kuris turi restauraciją ant Thomas gatvės ir davė jam per galvą su geležine štanga, padarydami penkių colių ilgio žaizdą. Policija nusiuntė Ali į ligonbutį o suareštavo abu armėnus.

Ant rytojaus, panedėlio vakare, turkai, užtarėjai Ali, ir armėnai, draugai suareštuotų armėnų, susirinko ant Summer gatvės skaičiuje apie 150 ir tikras mušis prasidėjo. Ginklai buvo revolveriai, peiliai, kujai, ką tik kas nustvėrė. Tai buvo tikrai riaušė, kokios Worcesteris ilgį metai kaip matė. Galutinai du vežimai policistų atvyko ant vietos, ir apie 500 žmonių subėgo ant riksmo. Policistai suareštavo 8 ypatas. Penki vyrai buvo labai sužeisti; vienas iš jų Setrak Shamoian yra pavojingai sužeistas.

Krautuvė tulo armeno, Markarian, ties kuria mušis atsibuvo, buvo kuone viškai sugriauta. Daugelis iš tų kurie dalyvavo mušyje turi juodus antakius, išsuktas rankas arba šlubuoja. Pavojingiausias ginklas rodos buvo apie 20 colių ilgio kalatas šriubams sukti (screw-driver), su kurio Shamoian buvo sužeistas. Turkas kuris vartojo šį kalną bandė ir policistą nudurti.

Abyssinija, juodveidžių karalystė Afrikoje dabar valdo moteris. Moteris 40 valstijų šioj šalyje bando įvesti 8 val. darbo dieną. Pittsburgo, Pa, pirmą moteris policistė yra ponija W. C. Butterfield.

Šiomis dienomis Bostone atsibuvo susirinkimas čėvėrykų išdirbėjų, laike kurio nekurię išdirbėjai pranašavo, kad čėvėrykai lėšuos net \$30 už porą, jei dabartinė karė ilgai tęstųsi. Jeigu ištikrųjų taip bus, tai daugumai žmonių reikės nešioti klumpes.

Išdirbėjai taipgi pasakė, kad moterų čėvėrykai bus padirbti tik su audeklo viršeliais (aulais); čėvėrykų padai bus iš gumo arba kitos medegos — bet ne iš odos.

Japonai labai mėgsta pasudintą bangžuvių mėsą. Sidabro pinigų paprastai galima vartoti kokius 27 metus; paskui jie pradeda jau labai dilti.

Nepamirškite šelpti nuokarės nukentėjusius brolius lietuvius.

ALTS. REIKALAI, L. GELBĖJIMO IR AUTONOMIJOS FONDU REIKALE.

ALT. Sandaros senos ir naujai — per seimą — išrinktos valdybų posėdyje nedėlio 22 d. spalio, "Vienybės Lietuvninkų" redakcijoje, Brooklyn N. Y., — tarpe kitų mūsų srovės reikalų buvo svarstyti L. Gelbėjimo ir Autonomijos Fondų reikalai. Pripažinta reikalingu kiek pakeisti Fondų valdybas, per darinkimą — prie dabartinių narių, — dar vieno nario, — butent p. J. Sekevičiaus, pavedant jam pildyti susinešimų sekretoriaus priedermės, vietoje dr. K. Drangelio, — gi p. A. Ramanauskui pavedant finansų sekretorystę, vietoje p. J. O. Širvydo, atsiskakiusio pildyti finansų raštininko priedermės. — Ponui A. Ramanauskui vėliau atsisakius priimti nominaciją — dalykai persikeitė ir pasirodė naujų nominacijų reikalingumas.

Užtatai, — šiuomi p. J. Sekevičius yra nominuojamas Fondų finansų sekretoriumi, gi p. A. Rimka — susinešimų sekretoriumi, — ir jiems pavedamas. Yra abiejų fondų raštinės reikalų vedimas bei tvarkymas. Siunčiant todėl, mokesčius į bykatų dvejų fondų, — reikia kreiptis prie p. J. Sekevičiaus, 101 Oak Str., Lawrence, Mass., gi susinešimų reikaluose — adresuokite p. A. Rimka, 366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Romanas Karuža,
A. L. T. Sandaros pirm. Philadelphia, Pa. 11-15-16.

Apie 7,500 ypatų aplanko New Yorko viešą knygyną kasdien.

Philadelphijos nejudomas turtas yra vertas 1 bilijoną, 719 milijonų ir 960 tukstančių. Per praetą metą vertė nejudamo turto paaugo ant \$36.438.200.

Francijoje yra labai daug moterų, barberių. Viename kaime randasi senutė 70 metų amžiaus, kuri dar vis skuta barzdas ir kerpa plaukus.

Sakoma, kad kiekvienoje ketvirtainėje mylioj jurių gyvena 120,000,000 gyvunų.

Tukstančiai moterų šiemet pagelbėjo nuvalyti javus nuo Kansas valstijos laukų, pritrukus vyry.

Japonai labai mėgsta pasudintą bangžuvių mėsą.

Sidabro pinigų paprastai galima vartoti kokius 27 metus; paskui jie pradeda jau labai dilti.

Suvienytų Valstijų gelžkečiai praėitą metą suvartojo 128,200,000 tonų anglių arba ketvirtą dalį visų anglių iškasamų šioj šalyje.

Californija turi 10,057 dirbtuvių kur dirba 200,000 ypatų.

Holandijoje moteris yra pasiryžę ioti sau balsavimo te

MOTERŲ SKYRIUS.

Moteris dabar turi pilnas balsavimo teise valstijose ir šalyse kurios turi 28 milijonus gyventojų.

Ponia Leonora Z. Meder yra superintendentas visuomenės gerbuvio departamento Chicagoje. Ji gauna \$5,000 algos ant metų.

Panelė Etta Burkhardt iš Sheridan, Wyoming, yra geriausia bulvių augintoja toj valstijoje. Ji užaugino net 510 bušelių bulvių nuo akro, nežiurint šių metų blogo oro.

Dolores Estrade, dar visai jauna mergina yra pirmutinė moteris Suvienytų Valstijų kuri gavo pirmos klesos bevėlinio telegrafo operatoriaus daleidimą (licence).

Panelė Katherine Giles, medvilnio prekybos New Yorko mieste, uždirba \$100,000 ant metų. Ji yra plačiausiai žinoma moteris finansierius pasaulėje. Ji yra praminta "Medvilnio Karalienė."

Ponia Sarah Gordon, 92 metų amžiaus, pati pasėjo, užaugino, nuskyne ir iščystijo gana medvilnio padaryti bėla (punda) sveriant 595 svarų, už kurią ji gavo apie \$90.

Rozinkų pyragas be kiaušinių.

1 puodukas cukraus.
1 puodukas rugštaus pieno.
1/2 puoduko taukų arba sviesto

2 puodukai miltų
1 puoduką razinkų
1 šaukštuką Baking soda
1 šaukštuką cinamonų
1 šaukštuką "cloves".

Kaip daryti: Sumaišyk cukrų ir taukus gerai. Tada įmaišyk pieną kuriame bus ištarpinta soda. Išsi joks miltus ir sutrintus cinamonus bei "cloves" kartu, ir įmaišyk į pieną ir cukrų su taukais. Galutinai lengvai įmaišyk išplautas ir išmiltuotas (besėkles) razinkas. Sudėk į bėlas kur bus įtiesta ištaukuotas popieras. Kepk vidutiniai karštame pečiuje gana ilgą laiką.

Francuzų šutinis.

Paspirgink skauradoje 3 ar keturias riekutes kiaušienos. Sūkapok 1 didelį cibulį ir pridėk prie kiaušienos. Supiaustyk į mažus šmotelius 2 svaru jautienos, sudėk į puodą su kiaušiena ir cibuliais ir užpilk kiek nori verdančio vandens. Pridėk druskos ir pipirų pagal skonį ir viryk povaliai per valandą ir pusę. Tada pridėk 6 bulves suraikytas plonai. Viryk iki bulvės bus minkštos. Tada išmaišyk du šaukštus miltų truputį vandens ir įmaišyk į šutinį. Nuimk nuo ugnies ir padėk ant stalo.

Skanus ir pigus valgis.

Bulvių pautienė.
Išvirk ir sugrask 6 didelės

bulves. Pridėk du gerai išplaktu kiaušinių, sviesto, pipirų ir druskos pagal skonį. Tada 1 puoduką karšto pieno. Plak iki bus labai lygi ir šviesi košė. Pridėk truputį cukraus ir apiberk nutmegu. Sudėk į gerai išsviestuotą molinį bliudelį ir kepk iki viršus parunda.

Ėrienos šutinis.

Viryk povaliai 3 svarus kudos ėrienos (lamb flank) per 1 valandą. Tada pridėk 3 ar keturis cibulius supjaustytus ir 1/2 puoduko išplautų ryžių. Taipgi 1 didelį šaukštą šalavijų. Viryk apie valandą. Tada įmaišyk du puoduku "oyster krekių" sumaišytų su 3 išplaktais kiaušiniiais. Pridėk druskos ir pipirų pagal skonį. Viryk dar 12 minutų ir padėk ant stalo.

Ryžių kiaušieninė.

1 kvortą saldaus pieno 3 kiaušinius, 1/2 puoduko ryžių, 1 citriną, 1 šaukštuką druskos, 13 šaukštukų sutrinto (powdered) cukraus.

Virink pieną, išplautus ryžius ir druską dubeltame puode iki ryžiai bus minkšti. Atskirk baltymus nuo trynių kiaušinių. Suplak trynius kartu su 3 šaukštukais cukraus ir nutarukuota žievė citrinos. Tada suplak baltymus kiaušinių su 10 šaukštukų cukraus ir sultimi citrinos. Kuomet ryžiai yra

minkšti, nuimk nuo ugnies, įmaišyk trynius ir tada supilk viską į lėkštą molinį bliudelį. Ant viršaus užpilk išplaktus baltymus. Įdėk į pečių ir leisk stovėti iki viršus parus. Reikia valgyti kiaušieninę šaltą.

GERAI APSAUGOTOS PUBLIKOS INTERESAS.

Tikrai yra publikos interesas turėti užtikrintas populiariškas gyduoles. Daugelis girdėjo karės pasekmes ant gyduolių. Triner's American Elixir Karėiojo Vyno nepriguli prie tų gyduolių, kurias karė užgavo. Jo formula tapo peržiurėta pačios valdžios Washingtono D. C. Ir arytos joki turi pagal tą formatą padaryti. Koks nors perdarymas būtų laužymas tiesų formulos. Trinerio Laboratorija visai nesirupina kaip ilgai karė tęsis, delto, kad savo sandelyje turi ikvaliai reikalingos daržovės ir parinkta raudonąjį vyną daugiau negu reikia, vėsoki reikalingumai yra surengti nežiurint kaštų. Triner's American Elixir Karėiojo Vyno išvalo pilvą ir žarnas, pagelbsti sugrumuliuoti, priduo da apetitą sudrutina nervus ir visą kūną. Kaina \$1.00 aptiekose. Gerumas kitų visų Trinerio gyduolių, Linimento Caugh Ladatje ir tt. Taip visada buvo. Jos Triner Mfg. Chemist 1333 — 1339 So. Ashland Av., Chicago, Ill. Rašyk pas mus savo kalboje. Kur ypatiškas apžiūrėjimas nereikalingas, mūsų daktaras duos jum patarimą.

ŠTAI TAMSTOS PROGA
Graziai išmokyti anglų kalbos. Su parcia šios mokyklos. Tamsta šimtos Angliškai kalbėti, rašyti ir skaityti visai naujaujandamas tuosose valandose. Mokymai per paktą visose dalyse Amer. ir Kanados. Tuos, kurie gali atlikti mokyklą, mokymus ir vakamus. Čia galima išmokyti Grammar ir High schools kursus. Gražiai išmokyti ir patarimų katalogą siunčiamas dviem doleris be mokesčio. AMERICAN SCHOOL OF LANGUAGES, 1741 W. 47th Street, Chicago

PARSIDUODA KRAUTUVE.

Parsiduoda valgonų daiktų krautuvė, vietoje apgyventoje lietuviais ir lenkais. Gera vieta del pramonės. Norinti atsisaukite I "Amerikos Lietuvio" ofisą.
15 Millbury st. Worcester, Mass.

!! PASINAUDOK !!

Trumpame laike turi buti parduotos sekančios stubos papigintomis kainomis:

So. Worcester. Dvi. 3 tenementų stubos 15 ir 12 ruimų. Gesas, maudynės, šiltas vanduo, loviai del skelbimo, fronto ir užpakaliniai piazzai. Randos. 790 per metus. Kaina tik \$7.000 Lengvos išlygos.

18 ruimų 3 tenementų stuba. Gesas, maudynės, šiltas vanduo, loviai del skalbimo, 5000 pėdų žemės. Randos 15, 15, 15. Kaina \$5000, įmokėti \$300.

Palei Hamilton Street. Nauja 18 ruimų stuba su visais įtaisymais. Randos 15, 15, 15. Kaina \$5400.

Palei Vernon Square. 15 ruimų 3 tenementų stuba ir banė. Gera vieta del laikymo automobilių. Randos \$600 per metus. Kaina \$6.000.

Norintiems pirkti stubas del sučėdymo savo pinigų visuomet užsimoka kreiptis pas:

A. BLAŽYS
13 Millbury st., Worcester, Mass.

ANT PARDAVIMO.

Čėvėrykų taisymo vieta, geroje miesto dalyje apgyventoje lietuviais ir lenkais. Darbo yra ikvaliai. Žmogui norinčiam dirbti. Atsisaukite!
Coblers Shop,
6 Perry av. Worcester, Mass.

JONAS STEPONAITIS.

Yra mūsų įgaliotas rinkti prenumeratas "AMERIKOS LIETUVIO", ir platinti mūsų išleistas knygas, Northampton, ir apipielinkėse. "Am. Liet." adm.

NAUJOS PARAPIJOS.

Atsisub 30, vakare, ant Vaverly st. svetainės. Prie prakilnios vakarienes bus ir kalbėtojai iš kitų miestų.

SIUSKITE PAŠELPĄ SAVIEMS.

Tie, kurie suradote savo gimines, siuskite pašelpą. Ka lėdos netoli, dabar siusti pinigai kaip tik ant Kalėdų nu eis. Siuskite pinigus per mūsų agenturą. Siunčiame pinigus pačiu ir Cablegramu tai yra telegrafu.

Norinti per mus siusti reikalaukite blankų irkursą.
M. Paltanavičia,
15 Millbury st. Worcester, Mass.

Sučėdyk sveikata eik į Vernon Teatra.

Geriasia Ventilacija, sveikiausi pritaismai, didžiausios, geriausios parodos.

PROGRAMAS:
Seredoje ir Četverge, Nov. 29 -30

VILLIAM FORMAN,
Koreje su širdim.

Romantiška drama Juriu, penkiose dalyse, Dubeltava baumė puikus perstatymas dvejuose dalyse. Juokinga komedija pirmą dalis.

Pėtnyčioje ir Subatoje guodž 1-2

NORMA TALMAGE
Ejimas tiesiog.

Labai žingėti drama penkiose dalyse, Keystono komedija 2-se dalyse.

Įėjimas 5 c. koservotos sėdynės 10 c.

RUMAI! Del vienos poros ir vieno singelio. Kas norite kreipkitės į "Amerikos Lietuvio" administraciją.

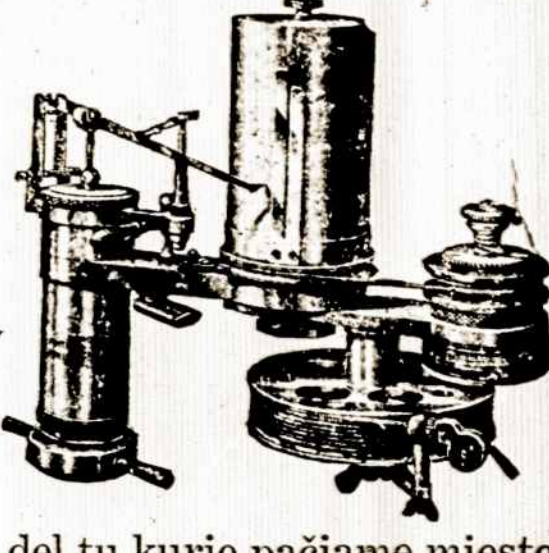
"AMERIKOS LIETUVIO"
SPAUSTUVĖ
SPAUSDINA VISOKIUS SPAUDOS
DARBUS

KAIP TAI:
Knygas, Konstitucijas, Vizitines ir Biznio Korteles, Užprašymus į Vestuves, Perstatymus į Balius, Programus, Afisas, Tabeles, Cirkuliorius, Plakatus, Laiškams ir Konvertams Antgalvius, Sieninius Lietuviškus, Lenkiškus ir Angliškus Kalendorius, Etc. — — —
DARBA ATLIEKA GRAITAI PIGAI IR GRAŽIAI. — — —

"Amerikos Lietuvis"
15 MILLBURY STREET
WORCESTER, MASS.

Massachusetts Indžinieriška Mokykla

Mokina labai gerai ir praktiškai. Klesos prasideda dabar po priežiura T. F. Myers žmogaus kuris išmokino daugiau pečurių ir inžinierių negu kitas mokytojas valstijoje. Nežiurint metų bile susikalbi kiek angliškai gali stoti ir mokintis. Mės išmokinam į kelias savaites ir pagelbstime išgavimą laisnių del tu kurie pačiame mieste negyvena mėš patisome klesą nedėlios dienoje. Musų mokslainė pradėta 1905 m., išleido išmokytt studentų 1400. Didžiausia to budomokslainė Amerikoje, moks tīs nedėlinės ir labai prieina mos delto pasinaudokite!
Mass. Engineering School
3 Austin st. Worcester

Draugijų Reikalai.

DETROIT, MICH. Lietuvių Literatūros ir Mokslo Draugija paėmė Amerikos Lietuvį už organą.

DRAUGIJOS VIRŠININKAI: Pirm. Juoz. Bandza. 259 Cardoni Ave., pirm. pagel. J. Tribulas. Užraš. rašt. A. Abyshell, 295 Greeley Ave., Fin rašt. A. Bagdonas, išd. A. Mitrikas, išdo globėjai Jonas Balciunas ir J. Latonga, tvarkdarys M. Maželis. Mėnesiniai susirinkimai laikomi kas pirmas nedėlidienis kiekvieno mėnesio, antrą val. po pietų; svetainėje "Don. Polski." Ant Forest ir kamps Chene st. "Let. Liter." ir Mokslo Draugijos narių maino knygas kas antrą nedėlidienį kožo mėnesio savam knygyne, po No. 204 Cardoni St. tarpe 12-kos ir 3-jų po piet. Knygynas randasi po No. 204 Cardoni St. Knygai K. Abyshell ir J. Vaitekunas, knygyno išdininkas Jonas Mitrikas.

SHEBOYGAN, WIS. Šv. Kazimiero Draugystės susirinkimas metinis esti 9 d. Balandžio, prasideda 12 val. dieną. Bažnytinėje svetainėje. Mėnesiniai susirinkimai atsitupa kas antrą nedėlidienį kožo mėnesio. Pirmininkas—Andrius Kudirk. 1121 Clara ave. Sekretor. Juozas Auštrevičia, 1414 New York ave.

"Amerikos Lietuvis" Agentas L. Savickas, 20 Oxford str. New Britain, Conn.

JOE K. URMAŃAVICZ "Amerikos Lietuvis" Agentas 820 Bank st. Waterbury, Conn.

"AMERIKOS LIETUVIO" Agentas L. SAVICKAS 261 Chapman Street, New Britain, Conn.

Mūsų leistų knygu. Katalogos

- 1 Kišeninis Žodynėlis, labai paranki knygelė mokintis angliskos kalbos ... 50 c.
2 Doktoras Klėseniujė, aprašymas visokių ligų ir kaip nuo jų gydytis su receptais ... 75 c.
3 Mokinkimės Rašyti, paranki mokintis rašyti ... 25 c.
4 Social Demokratų pažvalgos ir jų reikalavimai ... 15 c.
5. No. 1 Pipiro, juokingo lakraštuko ... 10 c.
6. Parlamentariškos Tiesos, kaip vesti ir apseiti ant mitinų ... 5 c.
7. Nuskendimas "Titanic'o", visas aprašymas baisios katastrofos jurių toluomoje kur žuvo daugybė gyvasčių ir turto, sujudinantis skaitymas ... 15 c.
8. Istorija Antano Kandrotos, su 12 jo paveikslų ... 25 c.
9 Klausimai ir Atsakymai, kaip išsiminti ukėšiskas popieras naudinga žinoti kožnam gyvenančiam suv. Valstijose ... 15 c.
10. Istorija apie Amžiną Žydą ... 10 c.
11. Iš Ukinkinstės Sryties, labai naudinga paskaita dėl ukinkinų ... 20 c.
12. Valkata, keturių veiksmų dramos vaizdelis ... 35 c.
13 Elementorius ir Vaikų Skaitymėliai ... 25 c.
14. Kabalas su Kazyrėmis. 15 c.
15. Skambančios Stygos, labai gražios eilės ... 20 c.
16. Rusiškai Angliškias Žodynėlis ... 25 c.
17. Parankiausias budas mokintis vokiečių kalbą ka tik išėjo iš spaudos ... 35 c.
18. Geležiniai Nagai, puiki apysaka ... 35 c.
19. Dainos Juokeliai net linksta keltai ... 20 c.
20. Lietuvoje Europos Karės. Metu, įdomus skaitymas iš Lietuvos pabėgėlių ... 50 c.
21. Aritmetika, M. Šalčiaus ... 50 c.
22. Žmogus Po Medžiu, 65 įdomiausias originališkos prakalbos, tiktai ... 50 c.

M. PALTANAVICIA, 15 Millbury St., Worcester, Mass.

A. M. Martaus Knyga. LIETUVOJE EUROPOS KARES METU. Jeigu neturi šitos knygos tai skubinkis gauti. Viena iš geriausių knygų apie Lietuvoje atsitikimus laike karės. Kas ją skaitė prisimintė padėkavomes. Tik 50 c. Rašyk. "AMERIKOS LIETUVIS" 15 Millbury St., Worcester Mass.

DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA KRAUTUVĖ! Užlaikau geriausius čeverkykus, siutus, overkutus del vyrų, moterų ir vaikų. Didelė dalis moterų ir merginų drabužių. Taipgi užlaikau visokių auksinių pasidabinimų. D. T. STANKUS 372 Millbury St. Worcester, Mass.

S. L. A. Prieglaudos Namu Fondui Dovana "AMERIKA" Didžiausias šaltinis visokių informacijų, rinkinys įvairių faktų, žinotinių Amerikoje gyvenantiems ir į čion atkeliaujantiems lietuviams. Knyga Didelio Formato 288 Puslapių, KAINA 75 CENTAL. Reikalaudami, kreipkitės šituo adresu: A. B. STRIMAITIS, 307 W. 30th ST., NEW YORK, N. Y.

Tinkamiausias lietuviams laikraštis yra "DARBININKAS" "DARBININKAS" eina utarninkais, ketvergais ir su batomis. "DARBININKAS" paduoda daug žinių iš darbo lauko, apie unijas, apie darbininkų judėjimą. "DARBININKAS" paduoda daug straipsnių, naudingų darbininkams pasiskaitymui, rašyti pačių darbininkų. "DARBININKAS" paduoda svarbiausius nuotikius visame pasaulyje, indomiausias žinias ir žingėdžiausias atsitikimus. "DARBININKAS" visuomet turi smagių, gražių eilių, dailių vaizdelių ir apysakaičių. "DARBININKAS" visuomet turi viso to, kas darbininkui svarbu, naudinga, indomur suprantama. "DARBININKAS" nuolatai išleidinėja knygelius, kurios dailumu, gražumu, turinngumu, pigumu viršija visas išleistuves. Skaitykite ir platykite "Darbininką" ir jo leidinius. Prenumeratos kaina: tris kartus savaitėje metams \$3.00; pusmečiui \$1.50; vieną kartą savaitėje, užsisakant tik subatinius 8 pusl. numerius, metams \$1.50, pusmečiui 75c. Adresas: "DARBININKAS" 242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Leisk mum pasiuti syki tavo siutą arba overkotį, mierra ir pritikimas bus geriausias, kuri tu nešiosi visada. J.V. ALEKSO IR BROS. CO. 14 MILLBURY STREET WORCESTER, MASS.

Kuopni Vaistai ir užtikrintos GYDUOLĖS. Mes esame importuotojais visokių vaistų ir galime pristatyti visados kuopniausius ir šviežiausius jumi vaistus. Pas mus galite gauti ir plačiai žinomas gyduoles Groblewskio kaip Zmejacznik, Rožių Balsamas ir visą eilę Severos gyduolių pas mus galite visada gauti. Importuoti vaistai pas mus galima gauti. Musų kainos yra žemiausios. Doktorų receptai kogeriausiai specialiaškai sutaisomi. BREWER & CO. 56 FRONT STREET, WORCESTER, MASS. Užsakymai prisijusti pačiu, greitai išpildomi.

Geriausios Gyduolės nuo Reumatizmo Dr. HENDERSONS HERB PIGULKOS Kas kenčia nuo reumatizmo gali būti sveiki vartodami šitas gyduoles. Tik \$1.00 už bakiuką gaunama pas M. PALTANAVICIA, 15 Millbury St., Worcester, Mass.

E. G. KLIMAS Seniausias Worcesterio kostumeriškas kriaučius. Siuva puikiausius siutus, overkutus, taipgi išvalo, taiso ir prosina. Nepamirškite adresu E. G. KLIMAS 4 Sigel St., Worcester, Mass.

JOHN CHERNIUS, Lietuviškas Fotografistas. Atliekame darbą gražiai, pigiai ir greitai. Nutraukiame pagrabus stubose. Maluojam didelius paveikslus visokiom maliavom už žemiausią prekę. Turime visokių fremų del paveikslų ir spilkų visokio didumo. Prisiėjus reikalui nepamirškite lietuviu. 24 Millbury St., Worcester. Tel. Park 2385

J. Dirsas ir K. Konopka 32 Millbury k. Lamartine Sts. WORCESTER, MASS. Puikiausia Užeiga pakelngam ir kiekvienam lietuviui gerai užteiti. Alutis gardus, Šnapšelis skanus, Vynas, Cigarai nesuskaitomam pasirinkime. Nepamirškite!

GERI DANTIS REISKIA GERĄ SVEIKATĄ. Prižiuruome ir sutaisome DANTIS GERIAUSIAI Ateikite DR. WILLIAM B. McDONALD DANTISTAS 154 Front St., Worcester, Mass.

SENGANČIOS MOTERIS užtangusiom ligom, kurias neturiti vilties išgydyti, kreipkitės pas nane o aš gydu visokias ligas: šgydau reumatizmą greitai laiku ir taip pat baltas ligas ir priepolius. ONA KUPSTIENĖ 366 Millbury st Worcester, Mass.

HOTEL VERNON Prop. M. Mc. CADY Puikiausias hotelis vietoje Lietuvių apgyventoj. VERNON SQUARE, WORCESTER, : : MASS. "PASAULIS" IŠEINA DU-KARTUS į savaitę. Utarninkais ir Pėtyčiomis, su įvairiais visokiais paveikslais. Prenumerata: Amerikoje... \$2.00 Kitur... \$3.00 Adresas: C. KENTRAITIS PUB. CO. 449-450 Leonard St., N. W. GRAND RAPIDS, MICH.

"ATEITI" Jei norite turėti gerą laikraštį, tai užsisakykite "ATEITI" "ATEITIS" išeina 3 kartus į savaitę: Utarninkais, Ketvergais ir Subatomis ir darbo žmonėms pilnai atostojai dienraštį. "ATEITIS" eidama 3 kartus į savaitę paduoda naujausias žinias iš visokių atsitikimų visam pasaulyje. "ATEITIS" yra vedama gabių redaktorių, kuriai sandarbininkauja visai eilė išymiausių lietuvių rašytojų. "ATEITIS" kaina tik \$2.50 metams ir \$1.50 pusei metų. Užrubežį \$3.50 metams ir \$2.50 pusei metų. Norintiems "Ateiti" pamatyti, vieną numerį siunčiame dykai. Adresas: ATEITIS PUBLISHING CO., 366 W. Broadway, Sp. Boston, Mass.

IŠMOK VOKIŠKAI Ką tik išėjo iš po spaudos pradinio pasimokinimo vokiškos kalbos. Išaiškinta raišlės, daiktai pasaulės, šalys, niestai, žmogus ir dalis jo kuno, giminės, užsiėmimai, namai, rakandai, valgiai, gėrymai, drabužiai, metalai, gyvuliai, paukščiai, medžiai, vabalai, oras, lietus, tautos, budvardžiai, prievieksniai prielinksniai ir t.t. Pasikalbėjimai kelionėje, viešbutyje, krautuvėje, krasoje, restorante; Kaip pasirašyti savo laišką Gali mokintis žodis po žodžio turėdamas laiko iš ko turėsi didelę naudą ateityje. Nusipirk dar. Kaina tiktai 35 c. M. Paltanavičia, 15 Millbury St. Worcester, Mass. "Amerikos Lietuvis" Agentas BRONIS KONTRIM 351 E. 8th Str., So. Boston, Mass.

Užrašyk sau ar savo pažintams Lietuvį bei Amerikoje VIENYBE LIETUVNINKU Eina jau 30-tus metus. Prenumerata \$2.00 metams; \$1.00 pusei metų. Kanadoje \$2.50 metams; \$1.25 pusei metų. Anglijoje, Lietuvoje ir kitur \$3.00 metams; \$1.50 pusei m. Pamatimui vieną num. siunčiame dovana! Knygų katalogo siunčiame ant pareikalavimo dovana. J. J. Pauksztis & Co. 120-124 Grand Str., Brooklyn, N. Y.

PAPUŠKITE SAVO NAMUS Lietuvių Dailės Genijaus M. K. ČIURLIONIO Tikrai artistišku Portretu (Paveikslu) Portretas pieštas dailininko H. Bergquist. Reprodukcijos padarytos fotografavimos procesu žinomos Cambridgias firmos "University Press". Po portretu padėta M. K. Čiurlionio parašo faksimilė. Portreto didis 14x10 col. Norinti įgyti šį portretą, pasiskubinkite, nes reprodukcijų skaičius labai apribuotas. Kaina \$1.00 be rėmų \$2.00 rėmuose. Adresuokite BLAŽYS & CO. 13 Millbury Street WORCESTER, MASS.

Milžiniška Kostumeriška Kriaučių Dirbtuvė ir Drapanų Krautuvė. Siuваме vyriškas ir moteriškas drapanas J. Vaitkevicia J. Davidonis Valome, prosiname, taisome ir atnaujiname senas. Reinkotus darome ant užsakymų. Paruodame visokias gatavas drapanas. Kviečiame brolius ir sessijs, su drapanų reikalais kreiptis pas mus. Mes siuваме pagal naujausias madas. Darbą atliekame greitai ir svarntuojome. Kviečiame visus pas mus lankyti, o užtikrinam, kad busite užganėdinti J. VAITKEVICIA & CO., 201 Millbury St., Worcester, Mass.

!!!Pranešimas Worcesteriečiams!!! Siuomi pranešu vietiniams Lietuviams, jog aš užlaikau parankiausia ir šveriausia Lietuviams UŽEIGA Užlaikau skaniausius ir saldžiausius saldinius, šveriausius ir kvepenčius cigarus, sodes, ice cream šveriausių frutų ir tt. Taipgi pristatau visako baliams, piknikams ir teatrams; orderius išpildau greit ir sąžiniškai. NEPAMIRŠKITE ATSLILANKYTI! A. P. DĖDYNAS 85 Millbury St Tel. Park 4144

VIENAT NĖ LIETUVIŠKA APTEIKA J. P. BUYNISKI 98 Millbury St., Lafayette St., WORCESTER, MASS.

Liet. Kat. Savaitinis Laikraštis "DRAUGAS" "DRAUGO" sandarbininkų skaičiuje yra rimčiausieji ir žymiausieji lietuvių veikėjai ir rašytojai. Jame paduodama daug žinių iš draugijų ir visuomenės judėjimo. Visi dienos klausimai yra svarstomi rimtai ir teisingai. Prenumerata Amerikoje \$2.00 metams. \$1.00 pusei metų. Kitose šalyse \$3.00 met. \$1.50 pusei metų. Pažiūrėjimui siunčiame vienas numeris veltui. Adresuokite: DRAUGAS PUBLISHING CO., 1800 W. 46th St., CHICAGO, ILL.

Geriausia vieta pirkti laikrodėlius, žiedus, retėžilius, spilkas ir visokius auksinius daiktus pas E. J. MAŽEIKĄ, delto geriausia, kad žmogus seniai toje pramonėje, ir supranta geriausiai, kaip pirkti ir kaip parduoti. Jis parduoda ir drukuojamas mašines, grafocetus, reikičius, muzikališk'us instrumentus ir viską reiki. E. J. MAŽEIKAS, 52 Sheldon Street, Hartford, Conn.

KUR BEGI JONUK? —Aš bėgu į Conlins čeverkykų krautuvę. 10 Vernon Square. Tę parduoda gerus čeverkykus.

ŽUVŲ RINKA Šviežiausias Žuvis, oisterius, klemsus, vėžius, taipgi marinatus galima gauti kenes. PETRAS CIVINSKAS Seniausias Lietuviškas GRABORIUS Pansmdau karietas del vestuviu ir laidotuviu. Taipgi perku ir parduodu namus 411 Millbury St. Worcester, Mr TEL PARK 3563-J. J. NAUJOKA erikos Lietu anet st. Londr